

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Sciences

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

**Dětská skupina jako nástroj harmonizace
rodičovských a pracovních rolí**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Studijní program:

SOCIÁLNÍ POLITIKA A SOCIÁLNÍ PRÁCE

Autor: Veronika Trávníčková

Vedoucí práce: Mgr. Hana Francová, Ph.D.

České Budějovice 2018

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci s názvem „*Dětská skupina jako nástroj harmonizace rodičovských a pracovních rolí*“ jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské/diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby bakalářské/diplomové práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé bakalářské/diplomové práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 2.5.2018

Veronika Trávníčková
podpis

Poděkování

Chtěla bych poděkovat paní Mgr. Haně Francové, Ph.D. za velmi vlídný a vstřícný přístup a užitečnou metodickou pomoc, kterou mi poskytla při zpracování mé bakalářské práce.

Také bych chtěla poděkovat své rodině, za poskytnutou morální podporu a pomoc během celého studia.

Dětská skupina jako nástroj harmonizace rodičovských a pracovních rolí

Abstrakt

Tématem bakalářské práce je „*Dětská skupina jako nástroj harmonizace rodičovských a pracovních rolí.*” Konkrétně se tato práce zabývá tím, jak se dětská skupina podílí na řešení sladění práce a rodiny – tedy jaké „nástroje” k tomu využívá. Hlavním cílem práce bylo zmapovat výhody a nevýhody dětské skupiny z pohledu rodičů. Její dílčí cíl zněl identifikovat další faktory, které přispěly k udržení/získání zaměstnání po návratu z rodičovské dovolené. Práce je rozdělena na část teoretickou a výzkumnou.

V úvodní části se věnuji současnému stavu předškolních institucí v České republice. Poté seznamuji s dětskou skupinou obecně a uvádím její zákonné podmínky. V další části práce jsou obsaženy potřeby rodičů týkající se zajištění péče o děti, prorodinná opatření a otázka harmonizace práce a rodiny, která je vzhledem k mému tématu bakalářské práce klíčová.

Typem výzkumu byla zvolena kvalitativní výzkumná strategie. Ke sběru dat byl použit polostrukturovaný rozhovor. Informanti-rodiče byli vybráni způsobem účelového výběru, jejichž děti navštěvují dětskou skupinu v regionu Plzeň. V praktické části jsou prezentovány a diskutovány výsledky šetření.

Výzkumem bylo zjištěno, že jsou rodiče spokojeni z možnosti služeb pro děti, jako je dětská skupina. Nejen, že díky ní mají možnost opět se zapojit do pracovního procesu, ať už po rodičovské dovolené nebo při jejím trvání, ale i je to pozitivum pro dítě. Příkladem může být společenský kontakt s ostatními dětmi nebo práce na jejich rozvoji-samostatnosti, vzdělání. Rodiče také mají čas pro sebe, čehož si velice cenní.

Veškeré získané poznatky je možné využít jako zdroj informací dalším vznikajícím dětským skupinám nebo těm, které již jsou v evidenci dětských skupin, čeho by se měly vyvarovat a naopak co rodiče vyhledávají a co je potřeba nadále zlepšovat/zdokonalovat.

Klíčová slova

Dětská skupina; rodiče; rodičovská dovolená; nástroj; výhody; nevýhody; flexibilita; kvalita; harmonizace práce a rodiny; péče o dítě

The children's group as a tool of harmonization of parental and working roles

Abstract

The topic of the bachelor thesis is “Children’s group as a tool of the harmonization of parental and work roles.” Specifically, this thesis deals with how CHG participates in the solution of reconciliation of work and family – which “tools” are used for that. The main aim of the work was to map out the advantages and disadvantages of the child group from the parents point of view. Its sub-goal was to identify other factors that contributed to retaining / gaining employment after returning from parental leave. The thesis is divided into the theoretical and research part.

In the introductory part I am interested in the current state of preschool institutions in the Czech Republic. Then I get acquainted with the children’s group in general and states its legal conditions. In the next part of the thesis are included the needs of parents concerning the provision of childcare, the pro-family measures and the issue of harmonization of work and family, which is key to the subject of my bachelor thesis.

The method was chosen as a qualitative research strategy. A semi-structured interview was used to collect the data. Informant-parents, whose children attend a children’s group in the Pilsen region, were selected by a special-purpose selection method. The practical part deals with the interviews themselves and their subsequent results.

Research has found that parents are satisfied with the possibility of services for children, such as children’s group. Not only do they have the opportunity to get back into the work process, whether it’s after parental leave or during it, but it is also positive for the child. An example may be social contact with other children or work on their development – autonomy, education. Parents also have time for themselves, which is very valuable.

Any knowledge gained can be used as a source of information for other emerging child groups or those already associated with children’s groups and what they should avoid, or, on the contrary, what parents are looking for and what needs to be further improved.

Key words

Children's group; parents; parental leave; tool; advantages; disadvantages; flexibility; quality; harmonization of work and private life; child care

Obsah

Úvod.....	8
1. SOUČASNÝ STAV	9
1.1 Služby péče o děti předškolního věku v současné době v ČR.....	9
1.2 Dětská skupina	11
1.2.1 Pohled do historie po současnost	12
1.2.2 Důvod vzniku DS	14
1.3 Požadavky dětské skupiny oproti mateřské škole	15
1.3.1 Podmínky pro poskytování služby péče o děti.....	16
1.3.2 Úhrada nákladů za službu péče o dítě v DS.....	17
1.4 Počet dětí v DS a zajištění jejich péče	18
1.4.1 Hygienické požadavky na prostory a provoz	18
1.4.2 Vnitřní pravidla a plán výchovy a péče.....	20
1.4.3 Stravování a pitný režim.....	21
1.5 Potřeby rodičů.....	22
1.5.1 Konkrétní potřeby rodičů týkající se zajištění péče o děti	23
1.6 Legislativní prorodinná opatření.....	24
1.6.1 Mateřská/Rodičovská dovolená	24
1.6.2 Návrat na trh práce	25
1.7 Harmonizace rodinných a pracovních rolí	25
1.7.1 Politika harmonizace rodinných a pracovních rolí.....	27
2. CÍL PRÁCE.....	29
2.1 Cíle výzkumu	29
2.2 Výzkumné otázky	29
3. METODIKA.....	30
3.1 Výzkumná strategie	30
3.2 Metody a techniky získávání dat	30
3.3 Výběr vzorku a jednotka zkoumání	33
3.4 Popis sběru a vyhodnocení dat	34

4.	VÝSLEDKY.....	36
4.1	<i>Výhody a nevýhody dětské skupiny z pohledu rodičů.....</i>	36
4.2	<i>Identifikovat další faktory, které přispěly k udržení/získání zaměstnání.....</i>	40
4.3	<i>V čem využití dětské skupiny ovlivnilo udržení/získání zaměstnání po návratu z rodičovské dovolené</i>	41
4.4	<i>Jak rodiče vnímají personální a materiální zabezpečení v DS</i>	44
5.	DISKUSE	47
6.	ZÁVĚR.....	54
7.	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	56
8.	PŘÍLOHY	64
9.	SEZNAM ZKRATEK	72

Úvod

Téma bakalářské práce s názvem „Dětská skupina jako nástroj harmonizace rodičovských a pracovních rolí“ jsem si zvolila cíleně. Od září roku 2015 pracuji v dětské skupině. Má pracovní pozice zahrnuje jak přímou pedagogickou činnost, tak i nepřímou. Dále se zabývám hlídáním při kurzech, které dětská skupina nabízí. Od září roku 2017 jsem také zaměstnána v další dětské skupině, jenž se orientuje na menší věkovou skupinu dětí. Její zaměření je na metodu Montessori pedagogiky podle italské lékařky Marie Montessori. Poskytovatelem obou dětských skupin je soukromá fyzická osoba. O problematiku sladění pracovních a rodinných rolí jsem se začala zajímat, když se soukromá mateřská škola (Junikorn) transformovala na dětskou skupinu. Od té doby jsem si začala něco o této problematice zjišťovat a zajímat se, co vlastně dětská skupina je a co rodičům a dětem může nabídnout.

Dětská skupina je součástí projektu „Evropského sociálního fondu v České republice“, jehož prioritní osou je v rámci programu: Operační program pro zaměstnanost, sladění pracovního a soukromého života a podpora stejné odměny za stejnou práci. Dětská skupina je alternativní službou péče o předškolní děti již od jednoho roku, která nabízí rodičům flexibilitu a kvalitu. Její zřízení je jednodušší a méně finančně náročné než zřízení klasické mateřské školy. Dětská skupina není vzdělávací institucí a nemusí dodržovat podmínky nastavené pro mateřské školy. Dá se říci, že dětské skupiny jsou jakýmsi kompromisem mezi hlídáním dětí laickou dospělou osobou a jejich umístěním do mateřské školy.

Další důležité a v současnosti dosti diskutované téma, na které je nutné poukázat a kterému se věnuji i v bakalářské práci je skloubení profesního a rodinného života zaměstnaných těhotných žen a rodičů malých dětí, kteří jsou na trhu práce jednou z ohrožených skupin. Většinou je to právě žena, na kterou je kladena tzv. dvojitá zátěž. Na jedné straně to jsou rodinné povinnosti a na druhé pracovní povinnosti. Nutnost rozhodnout se mezi kariérou a dítětem je v posledním desetiletí často řešeným problémem.

Flexibilní pracovní úvazek se jeví pro rodiče jako nejlepší a zároveň nejvyhledávanější možnost, jak sladit pracovní a rodinný život. Příkladem dílčího výsledku byl částečný úvazek nebo práce z domova (Home Office).

1. SOUČASNÝ STAV

1.1 *Služby péče o děti předškolního věku v současné době v ČR*

Mezi služby péče o děti v České republice dnes řadíme mateřské školy a to včetně lesních mateřských škol, služby chův a soukromá zařízení provozovaná v režimu zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, spadající pod živnosti dětské skupiny a mikrojesle (Dětská skupina Informační příručka pro rodiče, 2017). Jedná se o vázanou živnost „Péče o dítě do tří let v denním režimu“. Dříve existovaly i jesle, které přestaly existovat od roku 2013 (Oprailová, 2016). Ty, které zůstaly, byly transformovány v jiná zařízení. Obvykle se staly dětskou skupinou nebo některou z živností péče o děti. Ostatní služby fungují v režimu obecných právních předpisů (Dětská skupina Informační příručka pro rodiče, 2017). Kompletní souhrn zařízení denní péče o děti se nachází na obrázku 1.

- **Mateřská škola**

Nejvyužívanější institucí denní péče o děti je bez pochyby mateřská škola. Je určena pro děti zpravidla od tří do šesti let, přičemž poslední rok (předškolní) je pro ně od školního roku 2017/2018 ze zákona povinný (Rašplíčková, 2017). Povinné předškolní vzdělávání v mateřské škole je bezplatné. Jinak se poskytuje se za nízkou úplatou (Aperio.cz, 2017). Řídí se tzv. školským zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání. Zřizuje je stát, kraj, obec, svazek obcí či organizační složky státu. Zákon 178/2016 Sb. je platný od 1. 9. 2016 a novelizuje předchozí školský zákon (Rašplíčková, 2017).

- **Soukromá mateřská škola**

Soukromá mateřská škola je alternativa ke státní školce. Existují dvě formy – školské zařízení zaregistrované na Ministerstvu školství mládeže a tělovýchovy, nebo jako volná živnost (obor činnosti: Mimoškolní výchova a vzdělávání, pořádání kurzů, školení, včetně lektorské činnosti) podnikající osoby (Aperio.cz, 2017). Obsahem tohoto oboru činnosti je výchova nad tři roky věku v předškolních a jiných zařízeních zaměřených na mimoškolní výchovu a vzdělávání, pořádání kurzů, výuku jazyků, doučování, individuální přístup apod. Soukromá zařízení péče o děti jsou financována od rodičů (Halířová, 2014). Variantou jsou tzv. firemní mateřské školy, které jakožto

školské zařízení provozují firmy pro své zaměstnance. Školné se pohybuje zpravidla v rozmezí 5000 až 15000 Kč měsíčně (Aperio.cz, 2017).

- **Firemní školka**

Jako další možností péče o dítě jsou tzv. firemní školky. Jejich největší předností je, že mohou fungovat i pro děti mladší tří let. Poukazují na určitou podobnost jeslí propojených s mateřskou školou. V současné době představují jednu z variant, jak lze řešit v České republice nedostatek míst v mateřských školách.

Můžeme ji také chápat jako jednu z výhod, které mohou zaměstnavatelé svým zaměstnancům nabízet při sladování pracovního a soukromého života (Opravilová, 2016).

- **Mikrojesle**

Jedná se o službu, která zatím není v České republice ukotvena legislativně. V současné době se předběžně ověřuje v rámci projektu Ministerstva práce a sociálních věcí, hrazeného z Evropského sociálního fondu. Péče je individuálního charakteru a odpovídá věkovým potřebám dítěte. Jedná se o doplněk rodinné péče (Dětská skupina Informační příručka pro rodiče, 2017).

- **Dětská skupina, (viz. podkapitola 1.2)**

- **Chůva**

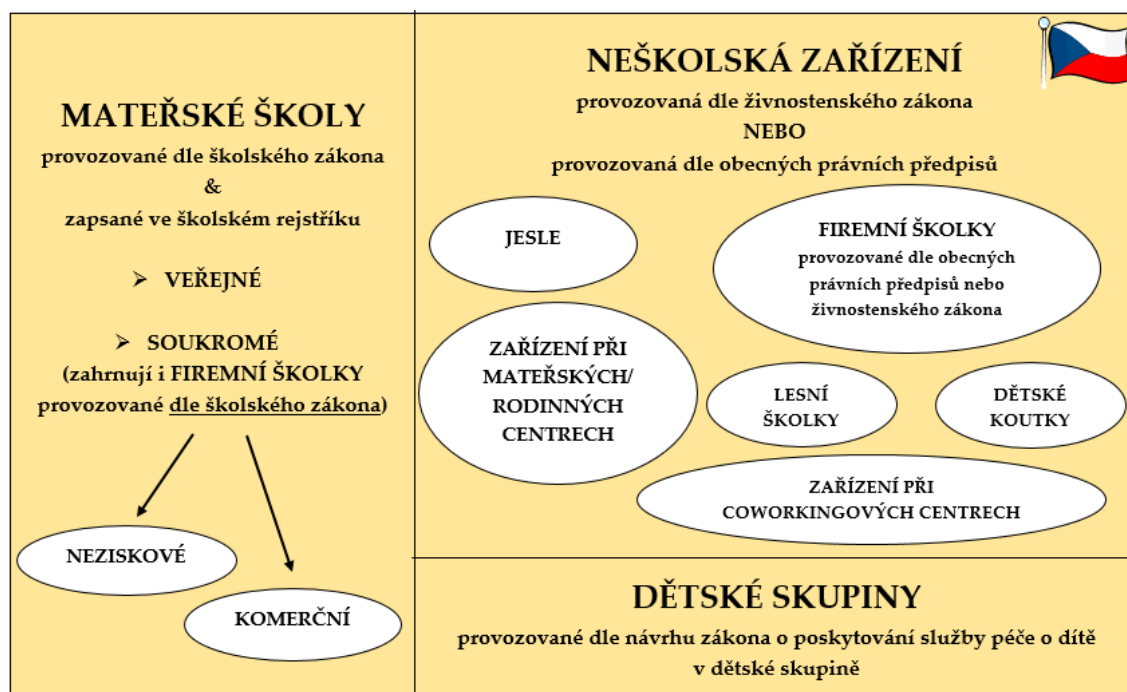
Službou péče o děti může představovat tzv. Institut chůvy, který upravuje péči o dítě v domácnosti dítěte poskytovanou v režimu zákona o živnostenském podnikání. U tohoto typu péče se vymezuje odborná způsobilost pro osoby pečující o děti do zahájení povinné školní docházky, která je totožná s odbornou způsobilostí u dětské skupiny (Věcný záměr zákona o dětské skupině a o změně souvisejících zákonů, 2012). Národní soustava povolání (NSP) specifikuje pracovní činnosti pro chůvu pro děti do zahájení školní docházky a pro chůvu pro dětské koutky (Barvíková, 2014).

- **Dětské koutky, mateřská centra, hlídací centra**

Poslední možností jsou služby typu „baby-sitting“ dle zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání. Jedná se o volnou živnost, obor činnosti č.79 „Poskytování služeb pro rodinu a domácnost“ (Opravilová, 2016).

Kromě institucionálních a soukromých služeb péče o dítě, rodiče často využívají hlídání dětí u rodinných příslušníků – babička a dědeček. Vzhledem k posouvající se hranici odchodu do důchodu je ovšem otázkou, zda je tato výpomoc udržitelná i do budoucna, protože ekonomicky aktivní babičky apod. se již nebudou moci tolik podílet na péči o vnoučata (Kuchařová, 2009).

Obrázek č. 1 Kolektivní zařízení denní péče o děti v České republice

Zdroj: Kuchařová, Psychlová, 2014

1.2 Dětská skupina

Dne 29. 11. 2014 nabyl účinnost zákon č. 247/2014 Sb., o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů, ve znění novely **zákona č. 127/2015 Sb.** Novelizovaný zákon uvádí: „*Službou péče o dítě v dětské skupině se pro účely tohoto zákona rozumí činnost provozovaná poskytovatelem služby péče o dítě v dětské skupině zapsaným do evidence poskytovatelů ve smyslu ustanovení § 4 (dále jen „poskytovatel“), spočívající v pravidelné péči o dítě od jednoho roku věku do zahájení povinné školní docházky a umožňující docházku v rozsahu nejméně 6 hodin denně, která je poskytována mimo domácnost dítěte v kolektivu dětí a která je zaměřena na zajištění potřeb dítěte, na výchovu, rozvoj schopností, kulturních a hygienických návyků dítěte.*“

(Zákon o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů, 2015).

Dle Halířové (2014) dětská skupina představuje typ služby hlídání péče o dítě, která je zřizována mimo režim školských předpisů (škol a školských zařízení). Jde o pravidelnou a časově dlouhodobější péči o dítě od jednoho roku do zahájení povinné školní docházky v době, kdy rodič dítěte pracuje (zaměstnání, samostatná výdělečná činnost). S tímto tvrzením souhlasí i Pemová a Ptáček (2013) a dále uvádí, že v žádném případě nejsou tyto služby konkurencí mateřských škol. Lze předpokládat, že budou-li mít rodiče možnost přihlásit dítě do veřejné školy, učiní tak. Určeny jsou především dětem, kterým byla z různých důvodů odmítnuta docházka v mateřské škole. Příkladem může být: nízký věk, nedostatečná kapacita veřejných školek, trvalé bydliště mimo místo, kde rodina žije, děti zahraničních zaměstnanců apod.

1.2.1 Pohled do historie po současnost

O dětských skupinách se v České republice začalo hovořit již v roce 2008 (Schneider, 2012). Legislativci ministerstva práce a sociálních věcí v souladu programovými prohlášeními jednotlivých vlád České republiky (v nich je deklarována podpora rodin s dětmi a vypracováním podrobných plánů či koncepcí, jakým způsobem má být na tento problém reagováno), postupně vypracovali čtyři věcné záměry zákonů: „*o podpoře rodin s dětmi (2009), o službách péče o děti (2011), o dětské skupině a chůvě (2011) a o dětské skupině (2013)*“ (Halířová, 2014, s. 160-161).

V oblasti péče o děti ve věku do zahájení povinné školní docházky přijala vláda ČR několik usnesení. V roce 2008 se jednalo o Soubor prorodinných opatření – Prorodinný balíček, jehož součástí byl mimo jiné záměr, nově zavést institut evidovaného poskytovatele vzájemné rodičovské výpomoci. Dále rozšířit možnost pečovat v rámci pečových živností v režimu živnostenského zákona, podporovat poskytování služeb péče o děti na nekomerčním základě – formou tzv. miniškolky, zavést daňové výhody pro zaměstnavatele poskytující nebo zajišťující svým zaměstnancům/zaměstnankyním péči o děti (Věcný záměr zákona o dětské skupině a o změně souvisejících zákonů, 2012).

Roku 2009 Rada vlády vzala na vědomí doporučení pro rovné příležitosti žen a mužů a začala řešit problematiku denní péče o děti do nástupu školní docházky (Marková, 2016). Na základě tohoto usnesení vlády zpracovalo MŠMT ve spolupráci s MPSV a ministerstvem zdravotnictví materiál „Možnosti systémového řešení agendy denní péče o děti do zahájení povinné školní docházky“. Závěrem se konstatuje, že vzhledem k současné ekonomické situaci se doporučuje ponechat problematiku denní péče o děti do věku tří let beze změn.

Materiál „Analýza podmínek a možností zařazení dětí od dvou let věku do mateřských škol a vyhodnocení dalšího řešení rozšíření péče o děti do tří let“ (dále jen „Analýza podmínek“) byl předložen v květnu roku 2011 vládě k projednání. Vláda vzala analýzu podmínek v úvahu a uložila ministerstvu dokončit legislativní změny vedoucí k řešení péče o děti do zahájení povinné školní docházky v souladu s Programovým prohlášením vlády z roku 2010. V případě společenské potřeby pokračovat v hledání řešení dalších otázek péče o děti do zahájení povinné školní docházky, a to do prosince 2013 (Věcný záměr zákona o dětské skupině a o změně souvisejících zákonů, 2012).

Současně platný zákon č. 247/2014 Sb., o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů, byl projednán úřednickou vládou na přelomu roku 2013 a 2014 (Schneider, 2012). Ministerstvo práce a sociálních věcí předložilo na jednání vlády ČR v květnu 2013 materiál: „Návrh zákona o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů“ (Filipová, 2013).

„Dětská skupina představuje alternativu. Nechceme, aby nahrazovala klasické školky. Tímto návrhem stanovujeme pro její fungování podmínky, které jsou mírnější, než je tomu v případě mateřských školek,“ uvedla k návrhu tehdejší ministryně MPSV Müllerová (Vlada.cz, 2013).

Zákon o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a národní institut soustavy povolání definuje dva nové instituty služby péče o dítě:

Institut dětské skupiny

Tento institut upravuje nepřiležitostnou a nekrátkodobou péči o dítě v zařízení poskytovanou v režimu i mimo režim zákona o živnostenském podnikání, vždy ale však mimo režim školského zákona a zákona o péči o zdraví lidu. Stanoví se hygienické, provozní a prostorové podmínky poskytování péče o děti, počet dětí, o které může být

v jednom časovém úseku pečováno jednou pečující osobou. Zároveň se určí nejvýše přípustný počet dětí v zařízení, v němž je o děti pečováno. Dále se nařídí odborná způsobilost pro osoby pečující o děti do zahájení povinné školní docházky a povinnost vytvoření výchovně-vzdělávacího konceptu (Věcný záměr zákona o dětské skupině a o změně souvisejících zákonů, 2012).

Institut chůvy

Vzhledem k tomu, že péče je poskytována v domácnosti dítěte, nikoli v zařízení, nevymezuje tento typ péče hygienické, provozní ani prostorové podmínky poskytování péče. Chůva pracuje dle pokynů rodičů, kterým je za svou práci zodpovědná (NSP.CZ, © 2017).

1.2.2 Důvod vzniku DS

Hlavním cílem nové právní úpravy je rozšířit nabídku služeb péče o předškolní děti, zvýšit místní i cenovou dostupnost služeb péče o děti a stanovit podmínky pro právní oblast služeb od jednoho roku věku do zahájení povinné školní docházky dosud právně neregulovanou (Návrh zákona o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině, 2014). Záměrem je také vytvořit nástroj, který umožní návrat rodičů do pracovního procesu a odstraní překážku v podobě absence služeb. Rodičům se tak umožní udržet kontakt se zaměstnáním v době péče o dítě a postupný návrat nebo vstup na trh práce při harmonizaci profesního a rodinného života (Halířová, 2014).

Návrh zákona s pozměňovacími návrhy byl poslaneckou sněmovnou schválen v červnu 2014 a v listopadu 2014 nabyt účinnosti zákon č. 247/2014 Sb., o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů (Požadavky DS, 2017).

Nově v červnu 2015 nabyt účinnost **zákon č. 127/2015 Sb.**, o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů, kterým se mění zákon č. 247/2014 Sb., o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů, a zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. Touto novelou se dle Dětské skupiny (2017) mění ustanovení zákona tak, že poskytovatel, který hodlá poskytovat službu péče o dítě v dětské skupině, je povinen ji zaevidovat. Označení DS lze užívat pouze tehdy, když je **evidovaná u ministerstva práce a sociálních věcí**. Dle Evidence dětských skupin (© 2018) je jich nyní zaregistrovaných v Plzeňském kraji (Plzeň- město,Plzeň-jih, Plzeň-sever, Domažlice) celkově 23 a jejich počet stále stoupá.

První pilotní dětská skupina vznikla roku 2011 MPSV, jež Kuruzcová (2014) uvádí, že tímto zařízením, fungujícím třetím rokem, prošlo již 35 dětí.

1.3 Požadavky dětské skupiny oproti mateřské škole

„Jakkoli můžeme zvažovat, co má nový institut nabízet rodičům a co zaměstnavatelům, mělo by jít i v tomto případě především o zájem dětí“ (Návrh zákona o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině, s. 4, 2014).

Zatímco u zaměstnavatele nacházíme v podstatě samé výhody, očima rodičů už koncept dětské skupiny, tak kladně nevypadá. Bližší pohled na to kým, kde a jak má být o děti v dětské skupině postaráno, pak vyvolává u odborné veřejnosti spíše skepsi (Návrh zákona o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině, 2014).

Maximální počet ve skupině je 24 dětí, což je jen o 4 děti méně než v mateřské škole. Zde ale podobnost obou těchto institucí v podstatě končí. Limity ostatních standardů péče se zdají být na řádově nižší úrovni (Návrh zákona o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině, 2014). V případě menších DS s dětmi odlišného věku a s individuálnější péčí oproti MŠ, se budou moci navštěvující děti lépe adaptovat na prostředí mimo domov. Podmínky provozování také umožní lepší řešení požadavků dětí se speciálními potřebami z hlediska zdravotního stavu, rodinných zvyklostí rodin, např. různého etnika aj (Kuchařová, Psychlová, 2014).

O děti pečuje pracovník/pracovnice s pedagogickým, sociálním nebo zdravotnickým vzděláním. Při pobytu venku postačí, když provozovatel umožní dětem pobyt na veřejném hřišti či někde v přírodě. Hygienická vyhláška se využívá až od počtu 12 a více dětí, tedy méně dětí = nižší povolený hygienický standard. Stravování má být zajištěno po dohodě s rodiči. Počítá se s variantou nepříliš zdravou a to například s donáškou, ohřevem stravy, nebo se stravou, kterou rodiče doma předem připraví a donesou. Povinností poskytovatele není ani zajištění pitného režimu. Koncept výchovy a péče má zpracovat samotný poskytovatel. O zaručeném standardu kvality zde není vůbec řeč, neboť „Věcný záměr zákona o dětské skupině a o změně souvisejících zákonů“ výslovně uvádí, že aktivity v dětské skupině mají za cíl formovat osobnost dítěte a zajistit základní podmínky péče o dítě, tj. zabezpečit fyzickou i psychickou stránku osobnosti, psychickou i fyzickou pohodu (Návrh zákona o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině, 2014).

Hlavní výhodou DS je oproti MŠ menší zavázanost s právními předpisy, a tím vyšší variabilita poskytovaných služeb a jejich flexibilita s ohledem na odlišné potřeby a zájmy rodičů a dětí. Dětskou skupinu mohou zřizovat subjekty s různým právním statutem, tzn., budou moci nabízet služby denní péče odlišným cílovým skupinám rodin podle jejich specifických požadavků (Kuchařová, Psychlová, 2014).

Současný zákon č.127/2015 Sb.,o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů, rozšiřuje kompetence poskytovatelů péče a současně poskytuje rodičům možnost, prosadit si své vlastní požadavky. Dětské skupiny mohou těžit i z podoby výchovně-vzdělávacích plánů, které nejsou předpisy nikterak omezeny, tzn., že mohou využívat různé alternativní přístupy. Požadavky na maximální počet dětí na pečující osobu jsou v DS pro děti příznivější než v MŠ (Kuchařová, Psychlová, 2014).

Přínosem DS by měla být také nižší cena oproti většině neškolských zařízení denní péče. To ovšem bude záležet na podmínkách a přístupu poskytovatelů, nebude to tedy platit univerzálně. Dle Schneidra (2012) se předpokládá, že právě formu tohoto zařízení zvolí alternativní vzdělávací metody typu Montessori,Waldorf, apod., které mají často problém sehnat odborný personál, který by zároveň splňoval požadavky školského zákona.

V porovnání se současnou situací, udělí rodičům větší právní jistotu a garanci kvality péče než současný systém poskytování denní péče o děti jako živnost či podle obecných právních předpisů (Kuchařová, Psychlová, 2014). Zároveň Schneider (2012) uvedl, že dětská skupina poskytne rozmanitější nabídku služeb. Pro názorný příklad můžeme, v Příloze č. 1, porovnat různé aspekty DS oproti MŠ.

1.3.1 Podmínky pro poskytování služby péče o děti

Zákonné hygienické nároky jsou v dětské skupině s počtem do 12 dětí nižší než v MŠ, a proto záleží na zřizovatelích a rodičích, aby našli shodu v nárocích na hygienické podmínky. Doposud stále není vyřešena otázka kontroly kvality služeb DS mimo její hygienické, stavebně technické a požární standardy. Nejsou dána pevná pravidla pro výchovně-vzdělávací plány ani způsob kontroly obsahu těchto plánů a plnění výchovných cílů. Problémy mohou plynout z odlišných potřeb dětí ve věkové

heterogenní (smíšené) skupině, pokud nebude zajištěna odpovídající početnost a kvalifikace pečujících osob (Kuchařová, Psychlová, 2014).

Podmínky pro poskytování služby péče o děti podle zákona č. 247/2014 Sb., o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů, cituje Halířová (2014):

- Bezúhonnost,
- fyzické nebo vlastnické právo k využívání objektu nebo prostor,
- 18 let a svéprávnost,
- splnění technických požadavků a minimálního standartu hygienických požadavků na prostory a provoz,
- osobní způsobilost pečujících osob,
- nejnižší počet pečujících osob v DS,
- nejvyšší počet dětí v jedné DS.

Vybudovat zařízení dětské skupiny, zejména pro nižší počet dětí, je pro poskytovatele méně náročné, nežli je tomu například u mateřských škol. Služba je tudíž lépe dostupná. (Dětská skupina Informační příručka pro rodiče, 2017). Dle Návrhu zákona o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině (2014) jsou parametry pro vznik zařízení typu DS navrženy tak, aby zaměstnavatelé i neziskové organizace mohly provoz přizpůsobit podmínkám svých i potřebám rodičů.

1.3.2 Úhrada nákladů za službu péče o dítě v DS

Na začátku této podkapitoly je důležité upozornit na jednu podstatnou věc a to, že poskytovatel bude službu poskytovat vždy na nekomerčním základě, to znamená bez generování zisku. S cílem dosáhnout aspoň nějakého zisku je možné zřizovat pouze služby péče o dítě jako podnikatelskou činnost na základě živnostenského zákona. Služba péče o dítě v DS může být poskytována bez úhrady nákladů, s částečnou úhradou nákladů nebo plnou náhradou nákladů. V této souvislosti je ale poskytovatel povinen udat kritéria, na základě kterých je určena výše úhrady nákladů (Halířová, 2014).

Zařízení může účtovat rodičům pobyt dětí v dětské skupině dle hodinového, denního, týdenního nebo měsíčního sazebníku, který však musí být součástí smlouvy

se zákonnými zástupci. Provozovatel dále může v ceně péče také zohlednit specifické aspekty péče o děti, které ji prodražují, jako je věk či zdravotní stav dítěte (Pemová, Ptáček, 2013).

1.4 Počet dětí v DS a zajištění jejich péče

Kapacita dětské skupiny je počítána podle maximálního počtu dětí, o které je v daný okamžik pečováno. Počtem dětí se rozumí aktuální počet přítomných dětí (Benešová, 2015). V zákoně, kterým se řídí dětské skupiny, nesmí být více než 24 dětí.

Informační příručka pro rodiče (2017) udává, že kolektiv dětí v dětské skupině může mít homogenní a heterogenní charakter. Mnoho rodičů si právě heterogenní skupinu velice chválí, protože díky tomu mohou spolu DS navštěvovat sourozenci a ti menší si pak snadněji zvykají na nové prostředí a děti. Samozřejmě nesmíme také zapomenout na rodiče, kteří to mají jednodušší například při společném předávání dětí, třídních schůzkách a akcí pro děti. V heterogenní, jinak řečeno ve smíšené třídě různě starých dětí se pečující osoby mohou věnovat individuálnímu rozvoji svěřených potomků dle jejich věku, vrozených dispozic a zájmů (Schneider, 2012). Dle Kuchařové a Pečovové (2014) to, ale nemá jen pozitivní vliv. Mohou vzniknout problémy, které plynou z odlišných potřeb dětí ve věkově heterogenní skupině, pokud nebude zajištěna odpovídající početnost a kvalifikace pečujících osob.

Vnitřní dělení skupin, např. podle věku, jazykových dovedností a potřeb dětí, zákon neupravuje a jsou vždy jen na rozhodnutí provozovatele nebo na dohodě s rodiči (Pemová, Ptáček, 2013).

1.4.1 Hygienické požadavky na prostory a provoz

Hygienické požadavky na prostory a provoz se nachází ve vyhlášce č. 281/2014 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz dětské skupiny do 12 dětí. Nároky na prostory a provoz DS nad 12 dětí stanovuje právní předpis¹, upravující hygienické požadavky na prostory a provoz. Hygienické postuláty od 12 dětí jsou srovnatelné s požadavky mateřské školy (Vyhláška o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých, 2005).

¹ Vyhláška č. 410/2005 Sb., O hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých.

Služba péče o dítě v dětské skupině je poskytována v prostorách a místnostech, které jsou zajištěny tak, aby nedocházelo k ohrožení zdraví nebo života. Nenachází se v blízkosti zdroje hluku a znečištění ovzduší, aby to nemělo negativní dopad na provoz.

Poskytovatel má povinnost zajistit, aby byly splněny hygienické požadavky na prostory a provoz dětské skupiny do 12 dětí pro venkovní prostory, místnost pro denní pobyt a odpočinek dětí, šatnu, hygienická zařízení, úklid a nakládání s prádlem upravené prováděcím právním předpisem.

Výjimky z hygienických požadavků stanovených prováděcím právním předpisem pro dětské skupiny do 12 dětí rozhoduje na žádost poskytovatele krajská hygienická stanice (Zákon o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů, 2014).

Kterákoli DS by měla mít tzv. HAACCP tzn. Systém kritickým bodů, a to i v případě, že stravu nepřipravuje, ale jen vydává.

Při příjmu zboží se jedná „jen“ o vizuální kontrolu (bez nutnosti pořízení zápisu). Jde především o kontrolu neporušenosti obalu, sledování data spotřeby nebo minimální trvanlivosti.

Při skladování zboží je naopak důležité zaměřit se:

- Skladování zboží dle teploty na obalu a stanovení zodpovědné osoby,
- sledování teploty pokrmu, který je vydáván dětem (dohřívání na minimálně 63 °C při podávání, na talíři pak 60 °C) a provedení zápisu,
- způsob likvidace zbytků,
- vyvěšení plakátu alergenů na nástěnce (Hygienické minimum pro dětské skupiny, 2017).

Službu péče o dítě v dětské skupině lze poskytovat pouze v místnostech, které splňují technické požadavky na stavby kladené právními předpisy. Poskytovatel musí také zajistit minimální standart hygienických požadavků na prostory a provoz, aby plně respektovaly potřeby dítěte, jeho zdravý vývoj a charakter činnosti péče o dítě a zároveň zajišťovaly ochranu zdraví dítěte (Halířová, 2014).

1.4.2 Vnitřní pravidla a plán výchovy a péče

Vnitřní pravidla si každá DS musí vypracovat sama. Mají podobu jakého-si dokumentu, podle kterého se řídí celý chod DS a všechny související záležitosti (Dětská skupina Informační příručka pro rodiče, 2017). Jejím obsahem je zejména: otevírací doba, denní režim, způsob stravování, postup při onemocnění dítěte, způsob evidence dětí, úprava vztahu mezi poskytovatelem služby a rodičem dítěte. Také by zde určitě neměla chybět informace, že do dětské skupiny lze přijmout pouze dítě, které se **podrobilo stanoveným pravidelným očkováním**, má doklad, že je proti nákaze imunní nebo se nemůže očkování podrobit pro trvalou kontraindikaci.

Tato podmínka týkající se očkování vyplývá ze zákona č. 247/2014 Sb., § 11- (i) o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů (Dětská skupina Informační příručka pro rodiče, 2017). Dle Mlezivové (2017) pokud poskytovatel služby péče o dítě přijme do dětské skupiny dítě, které nepodstoupilo stanovené pravidelné očkování nebo nemá stanovený doklad, dopouští se správního deliktu s možností uložení pokuty až do výše 500.000,- Kč. O toto tvrzení se opíral Vavrečka, který uvedl, že vynucování povinného očkování dítěte jako podmínka jeho začlenění do dětských skupin, doposud nebylo medicínsky řádně odůvodněno. Jde-li buď o ochranu zdraví dítěte neočkovaného, před rizikem očkování kolektivu dětí, nebo je považováno za rizikové neočkované dítě pro kolektiv dětí očkovaných? Považuji za zcela nepřipustné, aby v důsledku porušení zákona rodičem, bylo sankcionováno samotné dítě na svých vlastních právech, aniž by takový stav někdo skutečně odůvodnil (Candigliota, Suchánková, 2014).

S ohledem na zajištění kvality péče, rozvoje schopností dítěte a jeho kulturních a hygienických návyků přiměřených jeho věku, se zavedla podmínka **vypracování plánu výchovy a péče**². Koncept výchovy a péče ve srovnání s vnitřními pravidly upravuje základní obsah aktivit v dětské skupině. Právě aktivity v dětské skupině mají za cíl vytvářet osobnost dítěte a samozřejmě zajistit prioritní podmínky péče o dítě což jsou: zabezpečit fyzickou i psychickou stránku a také psychickou a fyzickou pohodu (Pemová, Ptáček, 2013).

² Dětská skupina nezajišťuje povinné předškolní vzdělávání. Pokud však rodič zapíše své předškolní dítě do mateřské školy a zároveň se zaváže, že mu zajistí individuální předškolní vzdělávání, nemusí dítě mateřskou školu navštěvovat, ale může chodit do dětské skupiny i poslední rok před nástupem do školy. Je ale potřeba, aby se ve třetím nebo čtvrtém měsíci školního roku dostavilo do dané mateřské školy k ověření svých znalostí (přesný termín stanoví ředitel/ka mateřské školy)

PVP vychází z RVP pro předškolní vzdělávání. Pro heterogenní skupinu dětí od dvou do šesti let je však poupraven. Hlavně na specifické potřeby dětí mladších tří let je kladen větší důraz, protože tvoří většinu kolektivu. Samozřejmě jsou i také zohledňovány potřeby starších dětí, se kterými je pracováno na předškolní přípravě (Koncepce dětské skupiny v podmínkách státní instituce, 2015).

1.4.3 Stravování a pitný režim

Důležitou otázkou provozu dětských skupin je opatření stravování a pitného režimu (Benešová, 2015). Poskytovatel DS není povinen nabízet stravovací služby, pokud není dohodnuto jinak, např. po předchozí domluvě s rodiči dětí (Marková, 2016). Po dobu co bude dítě v dětské skupině, musí poskytovatel zajistit odpovídající pitný režim. V případě individuálního stravování dítěte, tedy když stravu do dětské skupiny donáší rodič, musí poskytovatel obstarat uschování, případný ohřev a podání stravy v souladu s požadavky ochrany zdraví dětí (Pemová, Ptáček, 2013). Jestliže opatří dítěti stravu poskytovatel, pojí se s výrobou, přípravou, rozvozem, přepravou, značením, skladováním a uváděním pokrmů do oběhu, včetně zmrazených a zchlazených pokrmů, právní předpisy, upravující činnosti epidemiologicky závažné³ a provozování stravovací služby musí být zajištěno v souladu s povinnostmi stanovenými přímo použitelným předpisem Evropské unie v oblasti hygieny potravin⁴ (Zákon o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů, 2014).

1.4.4 Personální zabezpečení

Personální zajištění je závislé na aktuálním počtu dětí ve skupině a jejich věku (Benešová, 2015).

Zákon č. 247/2014 Sb., o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů, udává: „*Poskytovatel je povinen při stanovení počtu pečujících osob v jedné dětské skupině zohlednit zdravotní stav dětí, dobu pobytu dětí v dětské skupině a věk dětí, zejména počet dětí ve věku do 2 let.*“

³ Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 137/2004 Sb., o hygienických požadavcích na stravovací služby a o zásadách osobní a provozní hygieny při činnostech epidemiologicky závažných, ve znění pozdějších předpisů.

⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 853/2004 o hygieně potravin
Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva, zřizuje se Evropský úřad pro bezpečnost potravin a stanoví postupy týkající se bezpečnosti potravin.

Zákon také stanovuje nejnižší počet pečujících osob, který je poskytovatel povinen zajistit v jedné dětské skupině:

- 1 pečující osoba pro dětskou skupinu do 6 dětí,
- pečující osoby pro dětskou skupinu od 7 do 24 dětí,
- pečující osoby pro dětskou skupinu od 13 do 24 dětí, pokud je v dětské skupině alespoň 1 dítě mladší 2. let.

V DS za děti zodpovídají kvalifikované pečující osoby, které jsou vzdělané v pedagogické, zdravotnické nebo sociální oblasti.

Nakonec se může jednat o osoby s tzv. profesní kvalifikací „Chůva pro děti do zahájení povinné školní docházky“. Cena tohoto kurzu spolu se zkouškou se pohybuje okolo 15 000 Kč. Pečující osoby zároveň musí být proškoleny v oblasti bezpečnosti, ochrany zdraví při práci a požární ochrany. Také absolvují kurzy a školení k dalšímu zvyšování své kvalifikace (Dětská skupina Informační příručka pro rodiče, 2017).

Pemová a Ptáček (Pemová, Ptáček, 2013) se také zabývají kvalifikacemi pro pečovatelky v DS, jež uvádí, že osoby bez potřebné kvalifikace mohou v instituci vypomáhat, ale nezapočítávají se do zákona stanoveného personálního standardu. O odstranění pochybností zajištění kvalifikačních předpokladů se věnují neziskové organizace ve spolupráci s dalšími institucemi a s rodičovskými iniciativami. Tyto instituce pracují na přípravě vzdělávacích programů a rekvalifikačních kurzů pro pozici „asistent v předškolní péči.“ Tato pozice by měla mít flexibilní pracovní úvazek vhodný pro ženy po mateřské dovolené, které se vrací zpět na trh práce nebo pro ženy nad 50 let, které se na trhu práce ne moc dobře uplatňují (Opravilová, 2016).

1.5 Potřeby rodičů

V poslední době čím dál tím více rodičů hledá způsob, jak propojit osobní /rodinný život s pracovními povinnostmi. V mnoha profesích je nemyslitelné, aby zaměstnanec zůstal s dítětem déle, než do 3 roku dítěte. Dlouhodobá absence žen v zaměstnání způsobená tří až čtyřletou rodičovskou dovolenou se negativně promítá do pracovního trhu a jejich pracovní hodnota klesá (Opravilová, 2016). Harmonizací, kvalitou práce a života se zabývala Vidovcová (2014), dle které téma kvalita práce a osobní život je také úzce spjato se zdravým stárnutím. Snížená kvalita práce a rodinného života-

-nerovnováha mezi nimi nebo výsledný stres, jsou chápány jako problém s dopadem především na zdraví a následně na zaměstnatelnost a možnost (prodloužení) kariéry.

1.5.1 Konkrétní potřeby rodičů týkající se zajištění péče o děti

Dle Opravilové (2016) při volbě rodičů komu svěří výchovu svého dítěte, rozhoduje více faktorů. Dané rozhodnutí je ovlivňováno **dostupností zařízení (pečující osoby), vzdáleností od svého pracoviště nebo bydliště, nabídkou finančních služeb a finanční náročností**. Jednou z priorit instituce dětské skupiny, na kterou poukazuje Dětská skupina Informační příručka pro rodiče (2017), je vycházet vstříc potřebám rodičů a usnadnit jim sladění pracovního a rodinného života.

Kvalita služeb

Hodnotným faktorem při volbě péče o dítě je kvalita služby (kvalita personálu, prostředí a služeb, které zařízení poskytuje). Můžeme tedy hovořit o pedagogických a hygienických normách a jakémisi subjektivním aspektu, do kterého můžeme zařadit také důvěru v danou službu. Například právě soukromá zařízení péče o děti naráží velice často na nedůvěru ze strany rodičů (Szopová, 2013).

Kvantita služeb

Pokud jde o uspokojení poptávky po jeslích a mateřských školách, tak se situace s přibývajícím počty nově narozených dětí zhoršuje. Jestliže začátkem minulého desetiletí nebylo možné vyhovět necelým 1 600 žadatelům o MŠ, ve školním roce 2005/2006 bylo v celé republice nespokojeno přes 6 800 žádostí. Jestliže bude i nadále pokračovat zvyšování plodnosti a nebude se to včas řešit např. nabídkou jeslí, mateřských škol a případně jejich alternativ, může narůst nespokojenost rodičů mladších dětí (Kuchařová, 2006).

Finanční náročnost

Základní otázkou je, zda je poskytovaná služba placená a na kolik na ni přispívají obce nebo stát. Ještě důležitější je ale hledisko, zda je cena přijatelná s ohledem na hodnotu samotné služby a na její přínos pro rodinu (s ohledem na příjmy či samotnou možnost výdělečné činnosti rodiče), který by jinak pečoval o dítě sám, převyšuje uspokojivě náklady na denní péči o dítě (Kuchařová, 2009). Služby péče o děti by měly být cenově dostupné (Křížková, 2010).

Dostupnost a dosažitelnost

Dostupnost je myšlena v tom smyslu, že alespoň v některém z dostupných zařízení je i dost volných míst. Dostupnost hodnotí reálný vztah nabídky a poptávky po službách péče o děti.

Naopak dosažitelnost je míněna ve smyslu nabídky, tj. existence služeb odpovídající blízkosti bydliště, příp. že jsou místa pro handicapované děti apod.

V současné době se poptávka mění v souvislosti s rostoucí flexibilitou zaměstnání a dynamičností denního života. Lidé, mimo jiné reagují diferenciací požadavků na kvalitu a obsah péče (např. nároky majetnějších sociálních vrstev na výchovné a vzdělávací aktivity oproti potřebám slabších, pro něž mají tato zařízení hlavně sociální funkci) (Kuchařová, 2009).

Z průzkumu zpravodaje Rodina&Gender (2017) vyplývá, že rodičům (většinou matkám) by po návratu z mateřské/rodičovské dovolené uvítali zkrácený úvazek. Zkrácené úvazky však nabízí méně než polovina zaměstnavatelů dotazovaných. Co se týká služeb péče o děti, tak více než polovina je ráda za vznik mikrojeslí. Přes 60% respondentek by mělo zájem o zařízení péče o děti přímo v prostorách svého pracoviště. Více jak třetina nepovažuje za postačující otevírací dobu mateřské školy, kterou navštěvuje jejich dítě/děti. Dále se v dotazníku vyjadřovaly také k problematice současného nastavení mateřské a rodičovské dovolené a finančního zajištění během těchto dvou období. Z daného průzkumu vyšlo, že matky by potěšila mnohem větší flexibilita při čerpání rodičovského příspěvku. Především se to týká výše měsíční dávky a navýšení celkové částky rodičovského příspěvku, která je v současné době 220 tisíc korun. Další stanovený problém byl nízký počet služeb péče o děti, nedostatečná nabídka flexibilních forem zaměstnání a také nedostatečné ocenění péče v rodině.

1.6 Legislativní prorodinná opatření

1.6.1 Mateřská/Rodičovská dovolená

System mateřské a rodičovské dovolené, zejména jejich délka, flexibilita a výše dávek, mají přímý dopad na postavení rodičů (zejména matek) na trhu práce a ve společnosti obecně (Křížková, 2010).

Mateřskou dovolenou čerpají zaměstnané ženy 6-8 týdnů před těhotenstvím a po dobu prvních měsíců po porodu, aby se mohly o své narozené dítě postarat. Po dobu jejího čerpání, nesmí zaměstnavatel s určitými výjimkami dát zaměstnankyni výpověď (Nebojujte se zákony a slad'te práci s rodinou, 2015). Minimální a maximální délka mateřské dovolené je určena zákoníkem práce, včetně určení nástupu na dovolenou (Junová, 2014).

Rodičovská dovolená přísluší matce dítěte po skončení mateřské dovolené v rozsahu, o jaký požádá, nejdéle však do tří let věku dítěte. Otcí dítěte připadá rodičovská dovolená od narození dítěte v rozsahu, o jaký požádá, rovněž však nejdéle do tří let věku dítěte (Slučitelnost rodinných a profesních rolí, 2017).

1.6.2 Návrat na trh práce

Návrat do zaměstnání po skončení RD nebo MD není zase tak jednoduchý, jak se na první pohled může zdát. Rodičovství při celodenní péči o malé dítě lze samo o sobě považovat za náročné zaměstnání. Tedy nelze říci, že se jedná přímo o „dovolenou“. Pokud se rodič vrací do práce po delší době, nebo se rozhodl pracovat na rodičovské dovolené, musí se znovu naladit na pracovní návyky, vyrovnat se s pracovním tempem a zásadně změnit režim chodu domácnosti (Bezoušková, 2012).

Zaměstnanec, který se vrací zpět, se může zařadit na své původní místo a pracoviště, umožní-li to zaměstnavatel. Sám však takovou povinnost ze zákona nemá. To znamená, že zaměstnanci není poskytnuta stejná míra ochrany jako při návratu z mateřské dovolené. Jedním z důvodů je, že si zaměstnavatel po dobu tří let (+ týdny mateřské dovolené před porodem) nemůže dovolit nechat pracovní místo neobsazené (Halířová, 2014). Ideální doba pro návrat do zaměstnání na plný úvazek je podle třetiny respondentů po dosažení tří let věku dítěte. Pětina žen pak vidí ideální čas pro návrat po dvou letech. Celých 28 % z nich však odsouvá plný úvazek až do čtyř let věku dítěte (Jonášová, 2012).

1.7 Harmonizace rodinných a pracovních rolí

Pojem Work-life balance aneb slad'ování osobního a pracovního života může mít různé významy, důležité je zjistit, co to znamená pro každého z nás (Nebojujte se zákony a slad'te práci s rodinou, 2015).

Irving G. et al. (2012, s. 6) definovali rovnováhu mezi prací a rodinou jako: „*Míra, ve které je efektivita a spokojenost jednotlivce v pracovních a rodinných rolích v souladu s individuálními životními prioritami.*“

Dle GenderStudies.cz (2009) je harmonizace osobního a pracovního života označení postojů (i právních předpisů), které zohledňují požadavky zaměstnanců a zaměstnankyň udržet si profesní růst a zároveň se zabývat výchovně dětmi, péčí o blízké osoby, osobním zájmům apod.

K uspokojení rodičovských potřeb je důležitá **harmonizace práce a rodiny**. Křížková a Hašková (2003) ve svém výzkumu zmiňují, že pro většinu lidí je důležitá v životě jak spokojenost partnerská a rodinná, tak pracovní (zaměstnání, podnikání).

Mladí lidé neustále odkládají rodičovství. Jedním z důvodů je obava z následné slučitelnosti rodičovské role a role zaměstnance. Koncentrace na možnosti harmonizace rodiny a zaměstnání je tedy opravdu klíčová (Szopová, 2013).

Problémy v oblasti sladění rolí

Typickým problémem v oblasti harmonizace práce a rodiny je samotná zaměstnanost žen s malými dětmi. Zaměstnavatelé často počítají s tím, že rodičovství u ženy je v důsledku větší diskontinuity pracovních kariér rizikovější než rodičovství u muže. U žen se v zaměstnání předpokládá větší absence kvůli mateřské a rodičovské dovolené nebo z důvodů péče o dítě (např. v případě nemoci). Tudíž se žena obecně (tedy i zatím bezdětná) stává rizikovější pracovní silou. Zaměstnanost žen s dětmi je mimo jiné ovlivňována celkovým počtem dětí a věkem nejmladšího z nich (Szopová, 2013).

Péče o rodinu a domácnost je u žen druhým nejčastějším důvodem „ekonomické neaktivity“ (po starobním a invalidním důchodu). V roce 2012 bylo z tohoto důvodu „ekonomicky neaktivních“ celkem 337,0 tis. žen. Ze stejného důvodu bylo v roce 2012 „ekonomicky neaktivních“ pouze 3,3 tis. mužů. Ženy jsou i nadále primárními pečovatelkami o děti a domácnost (Operační program zaměstnanost 2014-2020, 2015).

Hlavní příčinou dle Křížkové, Maříkové et al. (2006), proč mají problémy se zvládnutím práce a rodiny, je pro ženy i muže nedostatek peněz.

Mnohdy je to žena, která odchází po porodu dítěte na delší časový úsek ze zaměstnání. Proto dostává rodičovské dávky, ne však ve výši svého bývalého platu, tudíž tyto dávky

nevyrovnávají finanční ztráty. Obzvláště v ČR je tento čas „uvolnění“ z pracovního trhu obvykle velmi dlouhý, a proto velmi často dochází ke ztrátě pracovního místa. Až polovina matek, která se vrací po rodičovské dovolené, nedostane své pracovní místo zpět, uvádí ve své knize Kuchařová a Svobodová (2006). Tím vzniká rozpor mezi rolí ženy jako matky a ženy jako zaměstnankyně. Tento fenomén se v současnosti označuje jako nové sociální riziko (Junová, 2014). Přitom je důležitým faktem, že část matek se po jejím skončení sama rozhodne nastoupit u jiného zaměstnavatele, nebo začít podnikat. Mezinárodní srovnávací výzkum, u něhož byli dotazováni zaměstnavatelé 21 evropských zemí, poukázal, že v ČR je ze všech zemí nejvyšší podíl podniků (23 %), kde se polovina žen po rodičovské dovolené nevrací zpět ke svému původnímu zaměstnavateli (Anxo, 2007).

1.7.1 Politika harmonizace rodinných a pracovních rolí

Za účelem účasti na společnosti a na trhu práce musí být rodičům nabídnuty flexibilní pracovní možnosti, které jim umožní vyrovnávat rodinné a pracovní povinnosti tzv. „family- friendly“. Zaměstnavatelé ve veřejném nebo soukromém sektoru proto musí zpřístupnit zaměstnání na částečný úvazek, nebo jiná opatření, jako jsou společná pracovní místa atd. Tento přístup se nazývá „pozitivní flexibilita“, což znamená, že zájmy zaměstnanců a zaměstnavatelů jsou spíše stejnou hodnotou, než je situace, kdy zaměstnanci musí být vždy k dispozici svým zaměstnavatelům. Abychom zabránily zneužití flexibilních pracovních možností ze strany zaměstnavatelů a pracovníků, musí být chráněny pracovní právními předpisy. To vyžaduje účinné mechanismy vymáhání práva a kontroly (inspekce práce) a přiměřená ochrana práv zaměstnanců. Když bude některý z těchto aspektů zanedbán, zaměstnanci na flexibilních pracovních smlouvách jsou ve zranitelné pozici. Schopnost vyvážit práci a život je přísně omezen (Křížková, 2010).

Když opomeneme mateřskou a rodičovskou dovolenou, tak existují i další podpůrné nástroje, které mají pomoci. Právě institucionální služby zajišťující péči o děti mají pomoci tomuto skloubení (Křížková, 2008). Pro některé rodiče je však sloučení pracovního a rodinného života stále velkým problémem, a to i proto, že nejsou schopni nalézt místo pro své dítě v mateřské škole. Soukromé mateřské školy jsou zase finančně mnohem náročnější a nemusí být pro rodinu únosné (Szopová, 2013).

Nastavení trhu práce zejména z hlediska politiky týkající se pracovní doby, je jednoznačně identifikováno jako jeden ze zásadních prostředků umožňujících kombinaci práce a rodiny. Existuje mnoho dalších flexibilních opatření jako např. sdílení pracovního místa, stlačený pracovní týden, další vzdělávání rodičů na rodičovské dovolené, zřizování firemních školek, jeslí a jiné (Hobson, 2002). Nejrozšířenější z nich jsou: **pružná pracovní doba, zaměstnání na částečný úvazek a možnost pracovat alespoň část pracovní doby z domova (Home Office)** (Křížková, 2009).

2. CÍL PRÁCE

2.1 Cíle výzkumu

Hlavním cílem výzkumného šetření je zmapovat výhody a nevýhody dětské skupiny z pohledu rodičů.

Dílčím cílem práce je identifikovat faktory, které přispěly k získání/udržení zaměstnání po návratu z rodičovské dovolené.

2.2 Výzkumné otázky

Hlavní výzkumná otázka zní: „V čem využití dětské skupiny ovlivnilo udržení/získání zaměstnání po návratu z rodičovské dovolené?“

Dílčí výzkumná otázka: „Jak rodiče vnímají personální a materiální zabezpečení v dětských skupinách?“

3. METODIKA

3.1 Výzkumná strategie

Pro svůj výzkum jsem si vybrala kvalitativní výzkumnou strategii. Dle Hendla (2016, s. 50) neexistuje obecně uznávaný způsob, jak bychom mohli vymezit nebo dělat kvalitativní výzkum. Ve své knize odkazuje na významného Metodologa Creswella, který definoval kvalitativní výzkum takto: „*Kvalitativní výzkum je proces hledání porozumění založený na různých metodologických tradičních zkoumání daného sociálního nebo lidského problému. Výzkumník vytváří komplexní holistický obraz, analyzuje různé typy textů, informuje o názorech účastníků výzkumu a provádí zkoumání v přirozených podmínkách.*“

Reichel (2009) ve své knize uvádí, že kvalitativní výzkum nemůžeme chápat jako homogenní celek, ale jako paletu rozdílných postupů, které vycházejí ze základního principu a to zkoumat určitý prvek, fenomén apod. v jeho přirozených podmínkách. Snahou je mu porozumět a vytvořit pokud to je možné komplexní obraz.

Výzkumník kvalitativního přístupu vybírá na začátku svého výzkumu téma a určí základní výzkumné otázky. U této výzkumné strategie je možné otázky modifikovat nebo doplňovat. Proto se také kvalitativní výzkum někdy označuje za pružný typ výzkumu.

3.2 Metody a techniky získávání dat

Sběr dat byl realizován metodou kvalitativního dotazování pomocí techniky polostrukturovaného rozhovoru, který je někdy také nazýván jako polostandardizovaný nebo rozhovor pomocí návodu. Prostřednictvím této techniky jsem se pokoušela o zjištění informací na mé výzkumné otázky. Vzhledem k tomu, že jsem měla předem jejich stanovený seznam a tedy jakousi osnovu, byla jsem schopna srovnávat výpovědi informantů.

V kvalitativním výzkumu je rozhovor velice náročný a měl by se ho ujímat kvalifikovaný a zkušený výzkumník. Tedy je tu potřeba nezbytná profesionalita (Reichel, 2009).

Polostrukturované dotazování má určitou osnovu a velkou pružnost v celém procesu získávání informací (Hendl, 2016). Na rozdíl od strukturovaného rozhovoru jsem mohla otázky doplňovat a upravovat jejich pořadí. Je však nutné, aby byly probrány všechny.

Vytváříme si určité schéma, které je pro tazatele závazné. Dané schéma charakterizuje okruhy otázek, na které se v rámci rozhovoru budeme ptát. Při polostandardizovaném rozhovoru klademe různé doplňující otázky a téma rozpracováváme do hloubky, do jaké je to užitečné vzhledem k cílům a výzkumným otázkám (Miovský, 2006).

Rozhovor pomocí návodu

Tento návod představuje určitý seznam otázek nebo témat. Má zajistit, aby se opravdu dostalo na všechny chtěné otázky (Hendl, 2016). Logické nesrovnalosti může tazatel během rozhovoru napravit (Hendl, 2017).

Koncepce rozhovoru se skládala ze **4 tematických okruhů**, které byly tvořeny předem připravenými otázkami a byly pokládány modifikovaně.

První okruh otázek se týkal výhod a nevýhod dětské skupiny. Zajímala jsem se o finanční nároky na danou instituci, jestli rodičům vyhovuje kvalita péče služby o děti, místní dostupnost v souladu s jejich zaměstnáním a bydlištěm a vyhovující časové možnosti služby v rámci sladění práce a rodiny. Posledním dvěma otázkám, kterým jsem se v daném okruhu věnovala, bylo, jaké pozitivum přináší rodičům docházka dítěte do dětské skupiny a jaké služby očekávají od zařízení.

Druhý okruh se zabýval faktory a okolnostmi, které přispěly k udržení/získání zaměstnání. V tomto okruhu jsem se zaměřila na otázky, zdali poskytuje zaměstnavatel nějaké výhody vzhledem k péči o děti a na okolnosti, které přispěly k udržení/získání zaměstnání.

Tématem třetího okruhu bylo, v čem využívání dětské skupiny ovlivnilo udržení nebo získání zaměstnání po návratu z rodičovské dovolené. V rámci tohoto okruhu jsem se zabývala otázkami na důvod využívání této instituce, jestli bylo potřeba upravovat pracovní dobu, jaký panoval přístup při vybírání z jednotlivých možností služeb péče o děti v okolí. Poslední otázka zněla, jak by rodiče řešili situaci, kdyby nemohli DS využívat.

Čtvrtý okruh a tedy poslední obsahoval otázky zaměřující se na vhodnost, zda je spokojenost s prostory a hygienickými požadavky, v čem služba splňuje představy péče o děti a jaké mají rodiče zkušenosti (pozitivní, negativní- jaké konkrétně) v rámci tohoto předškolního zařízení.

Rozhovory jsem zaznamenávala do připraveného záznamového archu (viz. Příloha č. 2). Rodiče s tím na základě ústní dohody souhlasili.

Problémy ve výzkumu

Určitá rizika a omezení plynou již ze samotné strategie. Mohou být také způsobena ovlivněním osoby výzkumníka nebo samotnými jednotkami zkoumání.

„Když se podíváme na samotnou strategii, je nutné podotknout nízkou reliabilitu (spolehlivost výzkumné metody) a poměrně nízkou možnost generalizace“ (Disman, 2000, s. 54). Generalizace není vhodná proto, že v kvalitativním výzkumu získáváme sice větší a detailnější množství dat, nicméně pouze u malého počtu respondentů. Proto je následná generalizace problematická (Disman, 2000). Validita (platnost) může naopak být ovlivněna samotným výzkumníkem (např. prostřednictvím svých subjektivních názorů a teorií, kterými vnáší do výzkumu část neobjektivity) (Hendl, 2016).

Dle Dismana (2000) se ale může objevit zkreslení vlivem jednotek zkoumání, tedy samotnými respondenty. To znamená, že lidé mají tendenci prezentovat svou osobu co nejlépe je možné, z čehož vyplývá, že jejich chování a odpovědi nemusí být přirozené a úplně pravdivé. Určitou překážkou mého výzkumu se může jevit mé zaměstnání v dětské skupině, kde i probíhal samotný výzkum. Dále musím ještě poukázat na veličinu „čas“, u které by mohla nastat překážka z důvodu zaměstnanosti rodičů a mého plného pracovního vytížení. Soukromí rodičů se může zdát jako další problém mého výzkumu. Jen někteří lidé jsou ochotni sdělovat informace ze svého soukromí s vědomím jejich uveřejnění (Hendl, 2016). Proto je zachování soukromí důležitou nezbytností výzkumu. Všichni dotazovaní byli o anonymnosti výpovědí dvakrát ujištěni (na začátku rozhovoru a na jejím konci).

Po realizaci a srovnání svého výzkumu (polostrukturovaných rozhovorů) si nemyslím, že dané zkreslení samotnými informanty nastalo. Neměli problém mluvit o pozitivních, negativních a odpovídat na mé otázky zcela otevřeně.

Také s časem problém nebyl. Srozumitelnost otázek byla zcela v pořádku až na otázku číslo 8 a 9, jež jsem musela blíže upřesnit.

3.3 Výběr vzorku a jednotka zkoumání

Soubory jsou vytvořeny prostřednictvím účelového výběru, též nazývaný jako „Caravan test“. V tomto typu výběru se vybírají osoby, které se vyskytují v nějaké řadě např. v kině, v obchodním domě, na ulici apod. Výzkumník musí přesně a otevřeně definovat populaci, kterou jeho vzorek skutečně reprezentuje (Kozlová, 2007).

Výběrovým souborem jsou rodiče z Dětské skupiny Rarášek, která se nachází v Plzeňském kraji v okrese Plzeň- město. Informanty jsem při vyhodnocování výsledků šetření rozřadila podle sociodemografických údajů, které jsem získala na začátku svého rozhovoru.

Jednotkou zkoumání je celkem 6 informantů a všechny z nich jsou již pracující ženy. Jsou to matky s dětmi do 6 let věku. Oslovila jsem je záměrně, protože aktuálně řeší problematiku týkající se zajištění péče o děti v rámci sladění práce a rodinného života. Dále za sebou mají také návrat na trh práce po rodičovské dovolené, případně návrat do zaměstnání ještě v jejím průběhu. V tabulce 1 je zobrazen přehled informantů, jejich pohlaví, vzdělání, zaměstnání, věk, počet dětí, věk dítěte a jaký byl návrat na trh práce z rodičovské dovolené. Informanti jsou označeni písmenem I a příslušnou číslicí, která byla napsána na záznamový arch jejich výpovědí.

Tabulka 1 – Charakteristika informantů

Informant	Pohlaví	Vzdělání	Zaměstnání	Věk	Počet dětí	Věk dítěte v DS	Návrat na TP z RD
I1	Žena	VŠ	Učitelka na VOŠ a SŠ	41	3	2	Bezproblémově
I2	Žena	SŠ	Material Analyst	34	1	2,5	Bezproblémově
I3	Žena	SŠ	Státní zaměstnane	37	1	3	Bezproblémově

			c				
I4	Žena	SŠ	Rodičovská dovolená- prodavačka v obchodě	30	1	2	Bezproblémo vě
I5	Žena	VŠ	Lékárník pracující v distribuci léčiv- velkoobcho d	32	1	2	Bezproblémo vě
I6	Žena	VŠ	Rodičovská dovolená- elektroinže nér	31	1	2,5	Bezproblémo vě

Zdroj: Vlastní výzkum, zkratka TP- trh práce, RD- rodičovská dovolená

3.4 Popis sběru a vyhodnocení dat

Na začátku výzkumu jsem oslovila několik rodičů, kteří splňovali daná kritéria, zda by byli ochotni se rozhovoru zúčastnit za účelem výzkumu mé bakalářské práce. Žádný z dotázaných neodmítl se mnou rozhovor. Rozhovory byly provedeny v předem dohodnutém termínu v průběhu měsíce ledna 2018. Všechno probíhalo ve známém klidném prostředí (kancelář dětské skupiny) a trvalo přibližně 30-40 minut. V úvodu byli informanti informováni o zachování anonymity, dobrovolnosti odpovídání, účelu rozhovoru a záměru celého výzkumu. Výsledný zápis jsem po dokončení rozhovoru poskytla dotazovaným k nahlédnutí. Každý rozhovor byl zahájen otázkami na základní sociodemografické údaje, poté následovaly předem připravené okruhy otázek. Do rozhovoru byly vloženy i doplňující otázky dle aktuální situace. V případě nepochopení otázky jsem se jí snažila vysvětlit a přeformulovat tak, aby to informant pochopil. Na konci každého z rozhovorů jsem poděkovala za čas a informace, které mi poskytli. Poté jsem odpovídala na jejich kladené dotazy.

Pro analýzu zjištěných dat byla použita metoda vytváření trsů. Miovský (2006, s. 221) uvádí: „Metoda vytváření trsů slouží obvykle k tomu, abychom seskupili a konceptualizovali určité výroky do skupin, např. dle rozlišení určitých jevů, místa, případů apod. Tyto skupiny (trsy) by měly vznikat na základě vzájemného překryvu (podobnosti) mezi identifikovatelnými osobami.“ Rozhovory byly zakódovány a kódy dále rozděleny do obecnějších kategorií.

4. VÝSLEDKY

V této části práce jsou zaznamenány a zpracovány výsledky výzkumného šetření. Obsahuje 17 otázek, z nichž každá zahrnuje tabulku s analyzovanými výsledky.

Povědomí o dětské skupině

Na začátku mého rozhovoru jsem položila každému z informantů otázku týkající se obecně institutu dětské skupiny, např. zdali zjišťovali informace o této možnosti služby péče o děti, která vznikla, aby pomohla sladit pracovní a rodinný život.

Informanti 1,2,4 a 6 si žádné informace nevyhledávali. I5, odpověděl: „*Ano, když jsem hledala, kam mohu malou uložit, bylo jí v té době 1,5 roku, a tak normální školky nepřipadaly v úvahu. Navíc jsem malou potřebovala dát do školky od září.*“ I3 byl také v tomto ohledu aktivní. „*V předchozí školce, kde jsem se s mým synem byla podívat, nebyla dětská skupina registrovaná a tato byla. Tedy jsem o tom něco chtěla vědět. Např. kdo jí dotuje apod., ale kdyby ta minulá školka byla registrovaná asi bych to neřešila.*“

Co se týká vyhledávání informací konkrétně o dětské skupině Rarášek, byli v tomto ohledu aktivnější. Mezi nejzákladnější body patřily finance, provozní doba, místo a program pro děti. Dále možnost přijít se podívat do školky na ukázkové hodiny, využili všichni informanti, kteří si tuto příležitost velice chválili.

4.1 Výhody a nevýhody dětské skupiny z pohledu rodičů

Pod tento hlavní cíl spadají otázky, které se týkají finanční dostupnosti, místní dostupnosti, odpovídající kvality, odpovídající péče o dítě, časové dispozice, očekávání od služby nebo pozitivum pro rodiče na docházce dítěte. Interpretací každé z nich se věnuji v následující podkapitole.

a) Názor na službu z hlediska finančních nároků

Tabulka 2 – Finanční dostupnost

	I1	I2	I3	I4	I5	I6
Bezproblému	☒	☒	☐	☒	☒	☐
Spíše ano	☐	☐	☒	☐	☐	☐

d) **Názor na službu z hlediska časové dostupnosti**

Časové možnosti služby péče o dítě konkrétně o Dětskou skupinu Rarášek **nesly jen pozitivní ohlasy**. Důvodem je zřejmě to, že dětské skupiny jsou rodičům šité tzv. „na míru“. Což koresponduje s hlavním účelem zřízení této instituce, jehož je, aby se rodiče mohli vrátit co nejrychleji zpět do práce.

Otevírací doba dětské skupiny Rarášek se pohybuje v rozmezí od 6:30 do 17:00 hod. Existuje tu i možnost přijít jen na dopolední nebo odpolední program. Vše záleží na časových možnostech rodičů a domluvě s ředitelkou služby péče o děti.

e) **Přínos docházky dítěte do DS**

Tabulka 3 – Docházka dítěte do dětské skupiny a její pozitiva

	I1	I2	I3	I4	I5	I6
Možnost pracovat	X	X	X	X	X	X
Více peněz	X					
Čas pro sebe				X		

Zdroj: Vlastní výzkum

V tabulce výše vidíme, že všichni informanti odpověděli jako pozitivum možnost práce, tedy vrátit se zpět do zaměstnání nebo ho přímo získat. Velkou spokojenost jsem cítila u I3, při jehož odpovědi bylo zřejmé, že měl veliké štěstí s přijetím svého syna do dětské skupiny. Jeho reakce na moji otázku vzhledem docházky dítěte zněla: „*Neztratila jsem pracovní místo*“.

V rámci této otázky jsem se ptala i: „*Co přináší dítěti jeho docházka do DS?*“ Od informantů jsem dostala následující odpovědi:

Tabulka 4 – Přínos docházky do DS pro dítě

	I1	I2	I3	I4	I5	I6
Rozvoj dětí		X		X	X	X
Společenský kontakt s ostatními dětmi	X	X		X		

Individuální přístup			X			
----------------------	--	--	---	--	--	--

Zdroj: Vlastní výzkum

Když shrneme tabulku výše, je patrné, že rozvoj dětí je na prvním místě. Do rozvoje dětí rodiče zahrnovali větší samostatnost, a vzdělání. Na druhém místě se nachází společenský kontakt s ostatními dětmi, který je dle informantů (I1,I2,I4) opravdu důležitý. Dle informanta 2: „Manžel bohužel nechce další dítě, a jelikož je syn jedináček, tak na půjčování hraček apod. není z domova zvyklý, proto jsem ráda, že má možnost komunikace s ostatními dětmi v dětské skupině. Již vidím určité pokroky v jeho chování, ale stále je ještě na to malý.“

f) Očekávanost od zařízení poskytující péči o děti (např. DS)

Tabulka 5 – Očekávanost od služeb

	I1	I2	I3	I4	I5	I6
Individuální přístup pro dítě			X			
Hlídaní dětí	X	X	X	X	X	X
Stravování a pitný režim	X	X	X	X	X	X
Rozvíjení dětí-aktivity, základní sociální návyky	X	X				
Možnost společenského kontaktu pro dítě	X	X	X	X	X	X

Zdroj: Vlastní výzkum

Touto otázkou jsem se zabývala proto, že instituce dětská skupina není stejné zařízení jako mateřská škola, a tudíž jsem chtěla vědět, jestli rodiče pohlížejí na tuto instituci stejně nebo jsou jiného názoru.

Z výsledků je patrné, že se řádky shodují s podmínkami v mateřské škole až na individuální přístup, který v počtu 24 dětí v rámci MŠ není možné plně realizovat, jako v dětské skupině. Dále aktivity, které pomáhají v rozvoji malých dětí (od 2 let) jsou z větší míry neřízené, než je to naopak v mateřské škole. „Mám zkušenost s jednou DS, kde paní učitelky měly pro děti celý den nalajnovaný a když to řekla učitelka, musely

to udělat, což s malými dětmi prostě nejde. Tady to tak není, kdo nechce, tak to nedělá.“
(informant 2).

4.2 Identifikovat další faktory, které přispěly k udržení/získání zaměstnání

Další otázky, kterými se zabývám v této podkapitole, jsou zaměřeny na zaměstnance a jaké mají výhody vzhledem k péči o děti od svého zaměstnavatele. Mohou také obsahovat určité aktivní opatření realizované státem v rámci politiky zaměstnanosti (př. rekvalifikace, investiční pobídky, společensky účelná pracovní místa apod.).

g) Zaměstnanecké výhody/nevýhody vzhledem k péči o dítě/děti

Tabulka 6 – Zaměstnanecké možnosti vzhledem k péči o děti

	I1	I2	I3	I4	I5	I6
Částečný úvazek	X				X	X
Pružná pracovní doba			X			
Home Office					X	
Stlačený pracovní týden					X	
Zaměstnavatel neumožňuje		X				
Zaměstnavatel není- OSVČ				X		

Zdroj: Vlastní výzkum

V tabulce převládá částečný úvazek, který odpověděli 3 z 6 komunikačních partnerů, jež napomáhá sladit pracovní a rodinný život.

Reakce I5 byla velice pozitivní: „Můj zaměstnavatel je velmi vstřícný a vzhledem k tomu, že jsem nastoupila dřív, než mi skončila rodičovská, tak v případě nemoci mého dítěte můžu mít Home-Office.“

h) Pomoc k udržení/získání zaměstnání

Tabulka 7 – Okolnosti k získání/udržení zaměstnání

	I1	I2	I3	I4	I5	I6
Home Office						
Zkrácený úvazek						
Nepřetržitý kontakt se zaměstnavatelem						
Pracovní poměr na dobu neurčitou						
Otevírací doba DS						

Zdroj: Vlastní výzkum

V rámci otázky „Jaké okolnosti přispěly k udržení a získání zaměstnání“ jsem od 6 informantů získala 5 různých kódů. Kód se 4 stejnými odpověďmi byl „zkrácený úvazek“.

I6, který odpověděl více okolností k udržení svého zaměstnání, dodal, že se chce v nejbližší době sejit se zaměstnavatelem a projednat navýšení svého úvazku. „*Vrátila jsem se opět k práci, kterou jsem vykonávala před těhotenství.*“

4.3 V čem využití dětské skupiny ovlivnilo udržení/získání zaměstnání po návratu z rodičovské dovolené

Otázky, které patří do této podkapitoly, se týkají podnětu k využívání dětské skupiny, potřeba rozvržení pracovní doby, co bylo pro rodiče zásadní při vybírání služby péče o děti a jak by případně řešili situaci, kdyby nemohli jejich děti dětskou skupinu navštěvovat.

i) Podnět k využívání dětské skupiny

Tabulka 8 – Motiv k využívání dětské skupiny

	I1	I2	I3	I4	I5	I6
Společenský kontakt pro dítě						

Finance	X					
Práce				X	X	X
Čas				X		
Očkování			X			
Rodičovská dovolená na 2 roky		X				

Zdroj: Vlastní výzkum

Z kódů v tabulce je vidět, že hlavním motivem pro využívání dětské skupiny byl návrat rodičů zpět do zaměstnání. Možnost hlídání prarodiči informant 5 nemá, protože jsou stále zaměstnaní. „V době nástupu své dcery do dětské skupiny jí byl 1 rok a 5 měsíců, tudíž ani jiná možnost hlídání nebyla možná. Jelikož, jsem v té době nastupovala do nové práce, byla jsem opravdu ráda, že tu volné místo bylo.“

I3 instituci dětskou skupinu uvedl jako poslední možnost, jak by umístil svého syna do předškolního vzdělávání. „Do poloviny srpna nemohl být očkovan, a tudíž jsme nesplnili podmínku pro přijetí do státní mateřské školy.“ Po té doplnil, že od měsíce srpna již má individuální očkovací plán a mohl tedy nastoupit do DS, která nabírá i v průběhu roku a ve které bylo volné místo. „Díky tomu jsem pak mohla nastoupit do práce.“

j) Rozvržení pracovní doby v souvislosti se zajištěním péče o děti

Na tuto otázku byla jasná a stručná odpověď „ano“. Upravit si pracovní dobu bylo nutností vzhledem k péči o dítě.

Jen dva informanti (I2,I5) měli odlišné odpovědi. Sdělení I2 znělo následovně: „Nemám upravenou pracovní dobu. Můj syn chodí do dětské skupiny od 2 let, kdy jsem skončila s rodičovskou dovolenou. Když je potřeba, zajistit si hlídání nebo vyzvednutí syna mám babičku a manžela, který má flexibilní zaměstnání. Také ranní otevírací doba dětské skupiny mi v tom dost pomáhá.“

Informant 5 nemá pravidelnou pracovní dobu. Má částečný úvazek 20 hod. týdně. Jako pozitivum sděluje to, že nemusí nutně každý den pracovat stejnou dobu.

k) Priority při vybírání z jednotlivých možností služeb péče o dítě poskytovaném v okolí rodičů

Tabulka 9 – Priority při vybírání možnosti služeb péče o dítě

	I1	I2	I3	I4	I5	I6
Služby od 2 let	X	X	X	X	X	X
Spolehlivost služby	X				X	
Lokalita		X	X	X		
Finanční dostupnost	X					
Individuální přístup	X					
Počet dětí ve skupině				X		
Možnost prohlídky interního a externího zařízení s dětmi			X		X	
Otevírací doba			X			
Reference od známých					X	

Zdroj: Vlastní výzkum

Když shrneme výsledky v tabulce je patrné, že se všichni informanti shodli na preferenci služeb od 2 let. Za ní následovala lokalita dané služby a po té ostatní.

Informant 2 hledal dětskou skupinu, kde je nejdostupnější doprava a je na okraji Plzně. „*To bylo pro mě prioritou.*“ Důležitým bodem při vybírání dětské skupiny byla u I3 otevírací doba. „*Nemáme v místě nikoho z příbuzných, kdo by mohl dítě vyzvedávat.*“

l) Řešení situace při nemožnosti využívání dětské skupiny

Tabulka 10 – Další možnosti hlídání dětí při nevyužití dětské skupiny

	I1	I2	I3	I4	I5	I6
Zůstat doma	X	X	X		X	
Dětská chůva				X		X

Soukromá MŠ							
Snížení úvazku							

Zdroj: Vlastní výzkum

„Babičkám dávám dítě jen, když je nemocné. Jedna ještě pracuje a druhá babička bydlí daleko. O chůvě jsem nepřemýšlela.“ Uvedl I1. Naopak informant 4 na otázku „Jak byste řešil/a situaci kdybyste nemohl/a dětskou skupinu využívat“ odpověděl jednoznačně, že by si pořídil dětskou chůvu. I5 reagoval, že by se mu soukromá chůva finančně nevyplatila, a tak by musel zůstat doma. „Hlídaní od babiček bohužel také není možné vzhledem k tomu, že obě ještě stále pracují.“

Odezva na otázku od I3 byla emočně silná. Byl by nucen rozvázat pracovní poměr a setrvat 4. rok na rodičovské dovolené, což by vzhledem k potřebným financím nebylo nejlepší. „Jsem ráda, že tu byla možnost dětské skupiny, která mi umožnila vrátit se do práce a mít také čas pro sebe. Doma bych se za chvíli zbláznila.“

4.4 Jak rodiče vnímají personální a materiální zabezpečení v DS

Snažila jsem se zjistit, jak rodiče hodnotí personální a materiální zabezpečení v dětské skupině Rarášek. To znamená, jestli jim pedagogické složení v této instituci vyhovuje, nebo zdali je potřeba nějaké změny (např. změna mladších pedagogů za starší, další vzdělávání zaměstnanců, stížnosti rodičů apod.). Do materiálního vybavení patří například vhodnost prostorů, stravování dětí, hygiena apod. Nakonec rozhovoru jsem se vždy zeptala na zkušenosti s dětskou skupinou, ať už pozitivní anebo negativní, které mají během jejího užívání. Tato otázka může posloužit i jako doporučení, co by se mohlo ještě nadále zlepšovat.

a) Názor rodičů na vhodnost instituce

Tabulka 11 – Vhodnost instituce

	I1	I2	I3	I4	I5	I6
1-6 let						
2-5 let						
1-4 roky						

Od 2- ?							X
---------	--	--	--	--	--	--	---

Zdroj: Vlastní výzkum

V tabulce můžeme vidět, že dva informanti (I1 a I5) se shodují na věku 1-6 let. Naopak I2 a I4 mají poněkud jiný názor, co se týče vhodnosti instituce v rámci věkové kategorie. Informant 6 teprve několik měsíců využívá dětskou skupinu Rarášek, a tak ještě neví, do jakého věku dítěte mu přijde způsobilá.

b) Názor na spokojenost a vhodnost prostorů a hygienických požadavků

Všichni komunikační partneři vidí prostory a hygienické podmínky **bez problému**. Vše je čisté a v naprostém pořádku. I2 zmínil své nadšení v rámci zahrádky/terasy, kterou dětská skupina Rarášek poskytuje dětem. „*Je skvělé, že má dětská skupina i zahrádku, kde si děti mohou hrát. Ne každá má tu možnost.*“

c) Představy služby péče o děti

Tabulka 12 – Rodičovská představa péče o děti v dětské skupině

	I1	I2	I3	I4	I5	I6
Péče rodinného typu	X	X	X	X	X	X
Individuální přístup		X	X		X	X
Malý kolektiv dětí		X				X
Heterogenní skupina						X
Možnost zahrady		X				X
Možnost přítomnosti matky u postupného začleňování dítěte			X			
Rozvoj dítěte				X		

Zdroj: Vlastní výzkum

Z uvedených výsledků je zřejmé, že nejčastější odpovědí na tuto otázku byla péče rodinného typu. Dle informantů je toto přesně ten druh péče, která je pro malé děti

nejvíce potřebná. Na druhém místě je individuální přístup k dítěti, který je také velice důležitý, zvláště u dětí malého věku.

Informant 3 měl představu postupného zvykání dítěte na docházku včetně přítomnosti matky. Ta se mu splnila až v dětské skupině Rarášek. Při předchozí zkušenosti s jinou dětskou skupinou tam tato možnost nebyla, což u malých dětí pokládá za důležité.

d) Zkušenosti s poskytovanou službou

Tabulka 13 – Zkušenosti (pozitivní) s poskytovanou službou

	I1	I2	I3	I4	I5	I6
Spolehlivost	X					
Přístup k dětem a rodičům	X	X	X	X		X
Podnětné aktivity	X					X
Realizace vzdělávacího plánu			X			
Heterogenní skupina					X	X
Malý počet dětí ve skupině		X			X	X
Poskytování informací o programu					X	

Zdroj: Vlastní výzkum

Negativní zkušenost s dětskou skupinou Rarášek měl informant 3, jehož odpověď zněla: „*Ocenila bych větší kontrolu pitného režimu.*“ Další z odpovědí patřila I4, který sdělil jako negativní faktor „zanedbávání hygieny dítěte“. K doplnění příkladu uvedl „nechání dcerky ve špinavém prádle nebo málo časté čištění zubů.“

5. DISKUSE

V této kapitole jsou komparovány výsledky rozhovorů s odbornými zdroji.

Z rozhovorů a následné analýzy dat byla zjištěna odpověď na hlavní výzkumnou otázku, která pojednává, v čem využití dětské skupiny ovlivnilo udržení/získání zaměstnání po návratu z rodičovské dovolené. Pro získání odpovědi bylo informantům položeno několik následujících otázek: „*Co Vás k využívání dětské skupiny vedlo? Bylo třeba upravovat rozvržení pracovní doby v souvislosti se zajištěním péče o děti? Jaké byly Vaše priority při vybírání z jednotlivých možností služeb péče o dítě poskytovaném ve vašem okolí? Jak byste řešil/a situaci kdybyste nemohl/a dětskou skupinu využívat?*“

Motivem pro využívání dětské skupiny bylo pro I4,I5 a I6 možnost nastoupit zpět do pracovního procesu. Jedním z důvodů vzniku této instituce byl dle Halířové (2014) vytvořit nástroj, který umožní návrat rodičů do práce a odstraní překážku v podobě absence služeb. Rodičům se tak umožní udržet kontakt se zaměstnáním v době péče o dítě a postupný návrat nebo vstup na trh práce při harmonizaci profesního, rodinného a soukromého života. Dalšími faktory využívání DS byl společenský kontakt pro dítě, finance, volný čas pro rodiče, možnost očkování až déle, kdy již nebyla šance nastoupit do státní školy anebo chtěná rodičovská dovolená na dva roky.

Rozvržení pracovní doby bylo potřeba upravovat v závislosti se zajištěním péče o dítě. Flexibilní pracovní úvazek se jevil jako nejlepší řešení při harmonizaci práce a rodiny. Křížková (2010), která se zabývá politikou sladění pracovních a rodinných rolí, uvádí, že společnost (zaměstnavatelé ve veřejném nebo soukromém sektoru) musí nabídnout na trhu práce pracovní úvazky-částečný úvazek, stlačená pracovní místa apod., které jim právě toto umožní.

Hlavní prioritou byl věk. Byla potřeba hledat takovou dětskou skupinu, která se orientuje na nižší věk dětí. Také lokalita dané služby byla dle informantů klíčová. Snažili se najít takovou DS, která je blízko bydliště, práce, okraje města nebo alespoň nedaleko dopravní sítě, kam by se případně MHD mohlo nejrychleji dojet.

Při možnosti nevyužívání dětské skupiny byly navrhnuty příklady od informantů jako: zůstat doma, najmout chůvu, soukromá mateřská škola nebo jako poslední možnost snížení úvazku. Nejvíce sdělovanou odpovědí bylo, muset přetrvat ještě další rok na rodičovské dovolené. Informant 2 zmínil, že by mu nezbývalo nic jiného, než zůstat

doma již čtvrtým rokem, což se mu nezamlouvalo, jak pro sebe, tak pro svého syna. Kromě institucionálních a soukromých služeb péče o dítě, rodiče dle situace také využívají hlídání dětí u svých prarodičů. Jak se ale zmiňuji již v kapitole Výsledky, tak rodinný příslušníci- babička a dědeček jsou stále aktivní na trhu práce a tudíž výpomoc při hlídání svých vnoučat se jeví jako přetrvávající problém. S tímto tvrzením se ztotožňuje i Kuchařová (2009), dle níž se ekonomicky aktivní babičky a dědečkové nebudou moci již tolik podílet na péči o vnoučata jako kdysi (Kuchařová, 2009). Při hledání chůvy se rodičům tato služba musí v rámci financí vyplatit, jinak je absolutně zbytečné tuto možnost využívat. Například imformatovi 5 by se to vůbec nevyplatilo, a tak by musel zůstat doma a pečovat o své dítě sám.

Dále byla zjištěna odpověď na dílčí výzkumnou otázku o personálním a materiálním zabezpečení v dětské skupině. V souvislosti s dílčí výzkumnou otázkou byli informanti dotázáni na: *„Pro děti jakého věku se Vám zdá tato instituce vhodná? Jak jste spokojen/a s vhodností prostorů a hygienických požadavků?“*

Z výsledků vyplývá, že dětská skupina je z pohledu informantů vhodná od jednoho roku. S tímto tvrzením souhlasí i Dětská skupina Informační příručka pro rodiče (2017). V určení horní hranice věku dítěte se odpovědi rozcházejí. Jak odpověděl I6 je to individuální u každého dítěte. Dle mého mínění dětská skupina, kde probíhal výzkum, není pro děti do zahájení povinné školní docházky, tedy do 6 let. Děti od 3-6 let potřebují vzdělávání (i výchovu) pojmout trošku jinak, než jak tomu bylo doposud, když byly ještě menší. Jelikož tato dětská skupina je zaměřena na Montessori pedagogiku, tak i samotná metoda je rozdělena podle věku dětí (Montessori 0-3 a 3-6 let). Podle slov paní ředitelky chce svoji dětskou skupinu v budoucnu směřovat na děti „jen“ do 4 let.

U otázky vhodnosti prostorů a hygienických požadavků žádný z informantů neměl problém. Naopak si chválili terasu a velký prostor na hraní a spaní dětí. S tímto tvrzením souhlasím, nýbrž by dle mého názoru nebylo špatné, kdyby se oddělila hrací místnost od spací. Působilo by to lepší dojmem a nebylo by vše rozmístěné jen v jedné velké otevřené místnosti. Dětská skupina Rarášek musí splňovat hygienické požadavky na prostory a provoz, které se nachází ve vyhlášce č. 281/2014 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz dětské skupiny do 12 dětí.

Tato dětská skupina je do počtu 8 dětí a splňuje jen minimální standart. Nad 12 dětí již existují přísnější podmínky služby péče o děti.

Poslední otázky kladené informantům zněly: *V čem tato služba splňuje Vaše představy péči o děti? Jaké zkušenosti máte s poskytovanou službou (pozitivní jaké konkrétně, negativně jaké konkrétně)?*“

Představy péče o děti mají informanti různé. Dle výsledků mého výzkumu se ale shodují na tom, že pro věkově menší děti je rodinný typ služby péče o děti ideální. S tímto tvrzením naprosto souhlasím. Malé děti jsou zvyklé na rodinné prostředí z domova, tudíž by dětská skupina, která se věnuje i menším dětem, měla takto přistupovat. Dalším početným kódem, který se objevil u 4 z 6 informantů, byl individuální přístup. V případě menších DS s dětmi odlišného věku a s individuálnější péčí oproti MŠ, se budou moci navštěvující děti lépe adaptovat na prostředí mimo domov (Psychlová a Kuchařová 2014). Také pečující osoby se mohou věnovat individuálnímu rozvoji svěřených potomků dle jejich věku, vrozených dispozic a zájmů (Schneider, 2012). Psychlová a Kuchařová (2014) uvádí obavy ve větší volnosti v konkrétních způsobech péče o děti, že někteří poskytovatelé plně nedostojí žádoucí kvalitě, pokud si ji sami rodiče neohlídají. Na schopnostech a odbornosti poskytovatelů služby a pečujících osob mj. závisí kvalita plánu výchovy a péče a jeho plnění. Dle mých dosavadních zkušeností jsem se „zatím“ setkala s velice propracovanými plány PVP. Jejich obsah vzdělávání je různý vzhledem k aktuálním potřebám dětí, jejich stupni vývoje (věku) a daných témat. Tuto možnost oceňoval informant 2, jehož dle jeho slov „to s malými dětmi moc nalajnované nejde“. I přesto se rodiče zajímají o vzdělávání vlastních dětí a naplňování plánu. Dětská skupina Rarášek má plán výchovy a péče zveřejněn na svých webových stránkách. Podrobnější plán je vyvěšen na zdi v dětské skupině k nahlédnutí.

Zkušenosti s poskytovanou službou měli 5 z 6 informantů jen pozitivní. Jednalo se hlavně o výborný přístup k rodičům a dětem, který si velice chválili. Dle mého názoru za to může právě zmíněný viz. výše uvedený rodinný typ předškolního zařízení a individuální přístup. Negativní zkušenost sdělil I3, který si stěžoval na nepřevléknuté prádlo, když se jeho dcera ušpiní. Také dle I3 by větší kontrola pitného režimu byla na místě. V rámci své praxe s touto dětskou skupinou jsem se setkala jen s pozitivními

zkušenostmi. Líbí se mi rodinné prostředí, individuální přístup a možnosti vzdělávání dětí. Dle mého názoru je správně nasměrovaná na menší věkovou skupinu dětí.

Do svého rozhovoru jsem zařadila i **doplňují otázky**: „*Máte zkušenost i s jinými dětskými skupinami- pokud ano jaké? Doporučujete využívání DS i vašim známým?*“

Dva informanti **neměli zkušenosti** s jinou dětskou skupinou než s dětskou skupinou Rarášek. Ostatní měli jeden až dva negativní zážitky s těmito typy předškolního zařízení. Například I1 byl v dětské skupině Rarášek na ukázkových hodinách, kde se mu tak zalíbilo, že už jinam jít nechtěl. „*Do jeslí jsem svého syna dávat nechtěla, protože je tam moc dětí.*“ Naopak dle dotazovaného 2 se mu přístup v jiné dětské skupině nezamlouval. „*Malé děti museli hned něco dělat, když to řekla paní učitelka. Měli to nalajnované a museli to dělat všichni a to s malými dětmi moc nejde. To tady je to jiné. Když se jim nechce, tak to nedělají.*“

Další z dotazovaných (I3) při rozhovoru uvedl: „*Já mám zkušenost s dvěma dětskými skupinami a v té první z nich vůbec neumožňovali pomalé odcházení matky ze školky. Nedokážu si představit, jak malého v té době dvouletého syna šoupnu do školky a odcházím. Pak to byla dětská skupina, kde se nechodilo ven a to vzdělávání se mi také moc nelíbilo.*“

Na otázku zda **doporučují využívání tohoto předškolního zařízení**, odpověděli všichni „*ano.*“ Je to dobré řešení, když se chcete (potřebujete) vrátit do zaměstnání a máte ještě malé dítě nebo toužíte mít čas na pár hodin pro sebe.

Když se poohlédneme do minulosti, tedy, když se zákon o dětské skupině teprve vyvíjel, tak „Věcný záměr zákona o dětské skupině“ počítal s následujícími přínosy pro rodiče: prevence sociální izolace pečujících rodičů, zlepšení finanční situace, jistota udržení pracovní pozice, zajištění hlídání dítěte po dobu časově kompatibilní s pracovní dobou a dostupnost služby (Návrh zákona o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině, 2014). Zároveň souhlasím s Halířovou (2014), která uvádí, že vede k posílení motivace návratu rodičů do pracovního procesu a jejich participace na trh práce má sloužit i jako podpora v oblasti zdaňování příjmů (slevy na dani). Zákonem o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině (z. č. 127/2015 Sb.) bylo pro zdaňovací období 2016 novelizováno znění § 35bb v zákoně o daních z příjmů (z.č. 586/1992 Sb), čímž se změnil pojem „umístění dítěte v zařízení péče o děti předškolního věku“

na „umístění v předškolním zařízení“, díky němuž se nově objevila v zákoně o daních z příjmů možnost uplatnit slevu na dani i za dítě, které dochází do dětské skupiny (Sinecký Filip, 2016).

Některé charakteristiky související s DS se mohou ukázat v pozitivním i negativním světle – záleží na přístupu poskytovatelů a standardech či parametrech aplikovaných jimi v jejich předškolním zařízení (Psychlová a Kuchařová, 2014).

Zdrojem nedůvěry pro rodiče může být skutečnost, že zákonem o dětské skupině není požadována příprava stravy v zařízení, takže způsob stravování se bude lišit podle možností zřizovatele (Kuchařová, Psychlová, 2014). S tímto výrokem nesouhlasím, jelikož mám jen pozitivní zkušenosti se stravováním dětí v dětské skupině. V DS Rarášek se jídlo přiváží z nedaleké mateřské školy. Samotné jídlo se před podání dětem musí změřit teploměrem, jestli má správnou teplotu. Je tu i možnost, aby si rodič přinesl své vlastní jídlo např. z důvodu alergie dítěte, vegetariánství nebo, když některá jídla z jídelníčku nejí. Doplnuji sem i poznatek z mého rozhovoru s informantem 3. „*Co se stravování týče, tak můj syn má alergii na lepek. Smí jíst jen určité druhy surovin, a tak jsem velmi ráda, že je tu možnost přinést vlastní jídlo, které každý den večer doma připravuji a paní učitelky mu ho pak ohřejí.*“ Další odpověď mi poskytl I4. „*Nevadí mi, že dováží jídlo z jiné mateřské školky. Mé dceři jídlo moc chutná.*“

Za další nevýhody lze považovat úhradu nákladů za služby, na kterou se možná v celém rozsahu dle podmínek dohodnutých se zaměstnavatelem mají podílet rodiče. Také o svobodné volbě strategie sladění pracovního, rodinného/osobního života lze těžko uvažovat tam, kde zaměstnavatel odmítá flexibilní pracovní uspořádání (Návrh zákona o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině, 2014). Dle mého výzkumu v Dětské skupině Rarášek jsou zaměstnavatelé informantům ochotni pomoci při jejich péči o děti. Mohu citovat I5.: „*Mám tak vstřícného zaměstnavatele, který vzhledem k tomu, že jsem nastoupila do práce dříve, než mi skončila rodičovská dovolená, tak v případě potřeby hlídání (např. při nemoci dítěte) mám možnost pracovat z domova.*“ Dle Hendla (2016) kvalitativní výzkum není zobecnitelný pro celou populaci, a tak je určitě možné, že se najdou tací, u kterých zaměstnavatel odmítá flexibilní pracovní uspořádání.

Jako poslední negativum v rámci péče o děti v časném věku (tj. před 2-3 rokem) je možný problém s vytvářením pevné vztahové vazby a samotný vliv dítěte na tyto zařízení. Dle Haškové et al. (2013) teprve po dosažení tří let, „údajně“ nastávají u dítěte

vývojové změny, které umožňují jeho odpoutání od prvotní pečovatelské osoby (pravděpodobně matky) a začlenění do kolektivu dětí. Hlavní teorie, o niž se psychologové opírají, je tzv. teorie vazby neboli „attachment“. Klíčovou myšlenkou je, že pro adaptivní emoční a sociální vývoj je nezbytné, aby si dítě vytvořilo bezpečný vztah s primární pečovatelskou osobou či několika osobami, které pak využívá jako „bezpečnou základnu“ při svém dalším vývoji. Hašková také uvádí různé autory, kteří nám tvrdí, že jesle nebo jiné služby péče o malé děti (1-2 roky) mají na ně negativní dopad. Jiní autoři zase tuto tezi vyvrací. Z mé vlastní zkušenosti mohu říci, že začátky s tak malými dětmi nejsou úplně jednoduché. Potřeba rodičů je stále dost velká. Samozřejmě je to ale individuální. Před samotným nástupem např. právě do dětské skupiny existují asimilační programy, které napomáhají dítěti si zvyknout na prostředí a na jednu primární osobu. V dětské skupině, kde probíhal výzkum, malé děti pečující osobu nazývají buď jejím jménem, nebo ji říkají „teto.“ K této osobě si dítě vytvoří první vztah, aby přechod do zařízení nebyl, tak těžký.

Návštěva jakékoliv služby od raného věku na sociální či kognitivní dovednosti dítěte v pozdějším věku buď nemá žádný vliv, nebo má vliv pozitivní. Naznačený vztah vypadá tak, že u dětí s dobrým rodinným zázemím a kvalitní nerodinnou péčí se spíše násobí pozitivní vlivy. Mezinárodní výzkum rozhodně neukazuje, že by děti trpěly při návštěvě zařízení denní péče. Podíváme-li se detailněji na tento výzkum, tak naznačuje, že pokud jsou tyto zařízení vysoce kvalitní, mohou mít pro děti mnoho výhod. Toto tvrzení je komplikované a závislé na mnoha faktorech (např. poměr dětí, vzdělání pečovatelek, rodinné prostředí apod.). Existuje studie, která nám říká, že pokud děti tráví čas v předškolním zařízení, je menší pravděpodobnost, že budou vyhledávat blízkost a kontakt s matkou. Naopak další dvě studie uvádějí, že krátkodobá absence matky nijak neovlivňuje. Doporučuje se provádět i nadále longitudinální studie na toto téma.

V minulosti vyrůstaly v České republice celé generace dětí předškolního věku rozdělované na kategorie dětí do tří let, které navštěvovaly jesle a nad tři roky byly mateřské školy. O několik let později zavedli komunisté tříletou mateřskou dovolenou. Pro matky tedy bylo přirozené, aby zůstaly doma během prvních tří let života dítěte (Hašková et al., 2013). V posledním desetiletí naopak stále pozorují, že tato možnost se již nejeví ta nejvyhledávanější.

Na závěr diskusní části bych chtěla uvést několik doporučení, jak si správně vybrat dětskou skupinu dle Aperioc.cz (2017) a Dětská skupina Informační příručka pro rodiče (2017).

V případě výběru předškolního zařízení pro své ratolesti uvádí Aperioc.cz (2017) nejdříve navštívit zařízení např. v rámci dne otevřených dveří nebo v průběhu roku, pokud to instituce dovoluje. Dětská skupina Informační příručka pro rodiče (2017) doporučuje ze všeho nejvíce se ubezpečit, že daná DS je vedena v evidenci poskytovatelů u Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV), a že splňuje všechny podmínky dané zákonem. Seznam zaregistrovaných dětských skupin můžeme nalézt na internetových stránkách MPSV. Dále se již rady této příručky shodují s Aperiem.cz. Při návštěvě DS bychom měli sledovat, jak se paní učitelky (tety) chovají k dětem, k rodičům a mezi sebou. Hravě vycítíme, jestli je prostředí pro dítě přátelské, panuje tam individuální přístup nebo naopak. Také reakci dítěte na nové prostředí nesmíme podceňovat. Nejlepším vodítkem bývají zkušenosti jiných rodičů, jejichž děti už školku navštěvují nebo navštěvovaly. Ať už ve formě referencí od známých nebo diskuse maminek přes internet. Jejich spokojenost je zárukou dobrého výběru.

Je důležité si uvědomit dle Pemové a Ptáčka (2013), že instituce dětské skupiny, nechtějí nahradit mateřské školy, ale nýbrž předejít její plné kapacitě a pomoci rodičům v návratu do svého zaměstnání nebo cestou k jejímu získání. To je také jeden z důvodů, proč mohou navštěvovat DS děti mladšího věku.

6. ZÁVĚR

Bakalářská práce se zaměřuje na výhody a nevýhody dětské skupiny z pohledu rodičů. Klade si také především za cíl identifikovat faktory, které přispěly k udržení/získání zaměstnání např. po skončení rodičovské dovolené.

Výzkum jsem provedla prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů s pracujícími rodiči, kteří v současnosti pečují o dítě/děti do 6 let. Vzhledem k velikosti vzorku a také kritériím výběru, jsem si vědoma, že výsledky a získaná data nejsou zobecnitelná na celou populaci. Výzkumný vzorek tvořilo 6 informantů.

Domnívám se, že jsem splnila vytyčené cíle mé práce. Na základě výsledků, kterých jsem dosáhla svým výzkumem, můžeme předpokládat, že dětská skupina vyřeší jednu z komplikací rodičů při zajištění péče o děti. To, že v dětské skupině je otevírací doba přizpůsobena jejich pracovní době, velice vítají. Tento aspekt se tedy jeví jako největší výhoda nového nástroje spolu s tím, že je instituce přizpůsobená i pro mladší děti (od 1 roku) a tudíž se mohou rodiče vrátit do práce již dříve, než po skončení rodičovské dovolené. Nejen, že se mohou opět vrátit na trh práce, ale také mají možnost, dát své ratolesti na pár hodin pohlídat, aby si vyřídili své záležitosti jako např. nakoupit, čas pro sebe, doktoři apod. Vzniká tu tedy příležitost dopolední i odpolední docházky.

Další problém, který dětská skupina řeší, je kapacita zařízení zajišťujících péči o děti, tedy problémy s kvantitou služeb. Rodiče mají v současné době problémy umístit své děti jak do mateřských škol, tak i do jeslí. Jedná se hlavně o místní dostupnost jeslí, které nejsou zdaleka ve všech regionech a městech.

Jako nejasným faktorem se jeví finance a vzdělávání v dětské skupině. Rodičům sice vyhovuje aktuální cena dětské skupiny, ale nejsou si schopni představit, kolik by za takovou službu museli zaplatit. Názory rodičů se většinou shodují, že je cena adekvátní. Ale jak to tak bývá, najde se i názor opačný. V mém výzkumu to byl např. I3, který sice respektoval danou cenu služby, ale vyhovovala by mu nižší sazba. Úhrada dané služby se odvíjí od mnoha aspektů, jako jsou zřizovací, provozní a mzdové náklady, které jsou odlišné v každé skupině. Jelikož pracuji ve dvou dětských skupinách, mohu tedy potvrdit, že každá stojí jinak a každá má jiné podmínky provozu.

Oblast vzdělávání může být v tomto ohledu dosti sporná. Vzhledem k tomu, jak jsem již uváděla výše, se dětská skupina neřídí školským zákonem, a tudíž nemá striktně daný

„Rámcový vzdělávací program“, kterým se řídí všechny státní mateřské školy. Naopak DS má Výchovně vzdělávací plán, který se dle zřizovatelů může měnit, ale také nemusí. Rodiče si ho dle mého výzkumu chválí a naopak se jim RVP nelíbí. Dle dotazovaných je zastaralý a potřeboval by aktualizovat. Jeden negativní faktor jsem ale v rámci svého výzkumu objevila a to, že bohužel k nízkému věku ostatních dětí, nemůže být více zaměřena na vzdělávání starších.

Informovanost rodičů o službě dětská skupina se neustále zvyšuje. Velkou roli v tom hraje reference od známých, internet, média, letáky a také projekt MPSV „Podpora implementace dětských skupin“, který přispívá o povědomí dětské skupiny mezi rodiči a potenciálními zřizovateli.

Námětem pro řešení by určitě bylo i nadále vhodné zveřejňovat a prezentovat dětské skupiny. Vhodná by patrně také byla konkrétnější úprava v oblasti financí a vzdělávání. Dále, aby byla tato služba zajištěna v co nejvíce regionech a především tam, kde jsou s kapacitou dosavadních zařízení (mateřské školy a jesle) největší problémy. A v neposlední řadě více výhod pro zaměstnance vzhledem k péči o dítě či neustále rostoucí flexibilní možnosti práce. V posledních 3 letech pozoruji neustále přibývající počet dětských skupin, které by mohly konečně vyřešit problém, nejen velký poměr dětí v MŠ, ale i velké téma harmonizace práce a rodiny.

Přínos mé práce shledávám využitelný jako zdroj informací vznikajícím dětským skupinám, nebo těm, které již jsou v evidenci dětských skupin, čeho by se měly vyvarovat a naopak co rodiče vyhledávají a co je potřeba nadále zdokonalovat. Dále může sloužit vedení dětské skupiny, kde výzkum probíhal, jako zpětná vazba na její samotný chod. Získané poznatky z mé práce mohou pomoci i zaměstnavatelům, jak zpříjemnit a zjednodušit svým zaměstnancům sladění v rodinném i pracovním životě. Samozřejmě je na zaměstnavateli, zdali uváží lepší přístup k této problematice a bude se jí snažit zlepšit. Nakonec mohu ukázat Ministerstvu práce a sociálních věcí, jak si dětské skupiny, konkrétně dětská skupina Rarášek, vede mezi rodiči (možná pomoc při dalším schvalování dotací) a na jaké věci je ještě potřeba se nadále zaměřit.

7. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

HALÍŘOVÁ, G., 2014. *Sladění pracovních a rodinných rolí zaměstnanců pečujících o děti*. Praha: Leges. Teoretik. 192 s. ISBN 978-80-87576-92-2.

HAŠKOVÁ, H., KRÍŽKOVÁ, A., 2003. *Women's civic and political participation in the Czech Republic and the role of European Union gender equality and accession policies*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky [cit. 2017-09-15]. Sociological papers. 103 p. ISBN 80-733-0042-7.

HAŠKOVÁ, H. et al., 2013. *The Development of Czech Childcare Policies*. Praha: Sociologické nakladatelství SLON. 174 s. ISBN 978-80-7419-101-5.

HENDL, J. REMR, J., 2017. *Metody výzkumu a evaluace*. Praha: Portál. 372 s. ISBN 978-80-262-1192-1.

HENDL, J., 2016. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Vyd. 4. Praha: Portál. 440 s. ISBN 978-80-262-0982-9.

KRÍŽKOVÁ, A., 2008. *Práce a péče: proměny "rodičovské" v České republice a kontext rodinné politiky Evropské unie*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON). Sociologické aktuality. 163 s. ISBN 978-80-86429-94-6.

MIOVSKÝ, M., 2006. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Grada Publishing. 332 s. ISBN 80-247-1362-4.

Nebojujte se zákony a sladte práci s rodinou: příručka pro rodiče .., 2015. Praha: APERIO - Společnost pro zdravé rodičovství. 108 s. ISBN 978-809-0430-174.

PEMOVÁ, PTÁČEK, 2013. *Soukromá a firemní školka od A do Z: jak založit a provozovat soukromé nebo firemní zařízení předškolní výchovy*. Praha: Grada. 168 s. ISBN 978-80-247-4699-9.

REICHEL, J., 2009. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha: Grada. 192 s. Sociologie (Grada). ISBN 978-80-247-3006-6.

Právní předpisy:

Vyhláška č. 281/2014 Sb. O hygienických požadavcích na prostory a provoz dětské skupiny do 12 dětí., 2014. In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 114.

Vyhláška č. 410/2005 Sb., O hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých., 2005. In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 141.

Zákon č. 127/2015 Sb., O poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů, 2015. In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 55.

Zákon č. 247/2014 Sb., O poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů, 2014. In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 105.

Zákon č. 586/1992 Sb., O daních z příjmů, 1992. In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 117.

Internetové zdroje:

ANXO, D., 2007. *Parental leave in European companies: establishment survey on working time 2004-2005* Dublin: European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions. 57 p. [cit. 2017-09-22]. ISBN 92-897-0969-3. Dostupné z: https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_files/pubdocs/2006/87/en/1/ef0687en.pdf

APERIO.CZ *Školky, dětské skupiny, mikrojesle a další- co je co?*, 2017, [online]. Copyright © APERIO - Společnost pro zdravé rodičovství [cit. 2017-08-09]. Dostupné z: <http://www.aperio.cz/741/skolky-detske-skupiny-mikrojesle-a-dalsi-co-je-co>

BARVÍKOVÁ, J., PALONCYOVÁ, J., 2014. *Péče chův: Metodika pro chůvy* [online]. VÚPSV, v.v.i. 72 s. [cit. 2017-10-06]. Dostupné z: http://www.vupsv.cz/sites/File/audit-clanky/Barvikova_Paloncova_metodika_chuvy.pdf

BENEŠOVÁ, G., 2015. *Dětské skupiny jako alternativa k MŠ* [online]. České Budějovice [cit. 2017-08-18]. Dostupné z: https://theses.cz/id/7hetw1/bakalsk_prce_-_dtsk_skupiny_jako_alternativa_k_m.pdf. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita, Fakulta pedagogická, Katedra pedagogiky a psychologie. Vedoucí práce Alena Váchová.

BEZOUŠKOVÁ, M., 2012. *Jak sladit rodinný život a pracovní život: Metodika vzdělávání a informování osob na rodičovské dovolené*. Praha: Evropský sociální fond,

44 s. Dostupné také z: <http://www.praha4.cz/file/WGf1/Methodika-ZZ-MC-Praha-4-Jak-sladit-rodinny-a-pracovni-zivot.pdf>

CANDIGLIOTA, Z., SUCHÁNKOVÁ M. *Podmínka očkování v dětských skupinách je nepřiměřená*, 2014, [online]. Liga lidských práv a sdružení Rozalio [cit. 2017-08-09]. Dostupné z: <http://llp.cz/2014/05/podminka-ockovani-v-detskyh-skupinach-je-neprimerena/>

Dětská skupina Informační příručka pro rodiče. 2017. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí [cit. 2017-08-18]. ISBN 978-80-7421-141-6. Dostupné z: http://www.dsmpsv.cz/wp-content/uploads/2015/09/1830_MPSV_Prirucka-pro-rodice_210x210_FINAL-NAHLED.pdf

DISMAN, M., 2000. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele* [online]. 3. vyd. Praha: Karolinum [cit. 2017-09-18]. ISBN 80-246-0139-7. Dostupné z: https://is.muni.cz/el/1421/jaro2015/MVK_23/um/54991882/Disman_Jak_se_vyrabi_soc_iologicka_znalost.pdf

DSMPV.CZ. [online]. MPSV. [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <http://www.dsmpsv.cz/>

FILIPOVÁ, Š *Zákon o dětské skupině jde do vlády*. 2013. [online]. MPSV. [cit. 2017-08-19]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/15040/TZ__150413a.pdf

HOBSON, B., LEWIS, J., et. al., 2002. *Contested concepts in gender and social politics* [online]. Cheltenham: Edward Elgar. 242 p. [cit. 2017-09-22]. ISBN 18-437-6844-5. Dostupné z: <https://books.google.cz/books?id=d9Ih2ADeuhsC&pg=PA21&lpg=PA21&dq=Lewis,+J.+1993.+Women+and+social+policies+in+Europe:+work,+family+and+the+state.+Edited+by+Jane+Lewis.+Aldershot:+Edward+Elgar.&source=bl&ots=aXVMINpgEQ&sig=i67LADkiNMgRMdZkd9oNQM4qBOI&hl=cs&sa=X&ved=0ahUKEwiGsYL-vLnWAhXDEVAKHfQ7DKsQ6AEINzAD#v=onepage&q=Lewis%20J.%201993.%20Women%20and%20social%20policies%20in%20Europe%3A%20work%20family%20and%20the%20state.%20Edited%20by%20Jane%20Lewis.%20Aldershot%3A%20Edward%20Elgar.&f=fa>

IRVING, G. et al., 2012. *Handbook of Psychology, Volume 12, Industrial and Organizational Psychology, 2nd Edition*. [online]. In: Tammy D., *The Work- Family*

Role Interface: A Synthesis of the Research from Industrial and Organizational Psychology [cit. 2017-09-16]. 21 p. ISBN 978-0-470-64777-6. Dostupné z: [https://goal-lab.psych.umn.edu/orgPsych/readings/10.%20Work-Life%20Balance/Allen%20\(2012\)%20Work-Family%20Interface.pdf](https://goal-lab.psych.umn.edu/orgPsych/readings/10.%20Work-Life%20Balance/Allen%20(2012)%20Work-Family%20Interface.pdf)

JONÁŠOVÁ, K., 2012. *Maternity Leave, or Parental Time?: Seven Czech Mothers on Their Experience with Working and Raising Children in Different EU Countries* [online]. Praha: Gender Studies o.p.s. 27 p. [cit. 2017-09-16]. Dostupné z: http://genderstudies.cz/download/MaternityLeave_ParentalTime.pdf

JUNOVÁ, B., 2014. *Dětská skupina jako nástroj slad'ování soukromého a pracovního života?* [online]. Brno [cit. 2017-08-18]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/397977/fss_b/. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, Katedra Sociologie. Vedoucí práce Martina Kampichler.

Koncepce dětské skupiny v podmínkách státní instituce, 2015. [online]. Ministerstvo průmyslu a obchodu [cit. 2017-08-18]. Dostupné z http://www.mpo.cz/assets/cz/ministr-a-ministerstvo/ministerstvo/2016/1/Koncepce_v_chovy_v_DS.pdf

KOZLOVÁ, L. 2007. *Metody výzkumu v sociální práci: Studijní opora předmětu* [online]. České Budějovice: JČU-ZSF- Katedra sociální práce a sociální politiky. 29 s. [cit. 2017-09-01]. Dostupné z: <http://www.zsf.jcu.cz/cs/vzdelavani-a-studium/studijni-programy-obory-kurzy/podpurne-studijni-texty/spvs/metody-vyzkumu-v-socialni-praci/view>

KŘÍŽKOVÁ, A., VOHLÍDALOVÁ, M., 2009. *Rodiče na trhu práce: mezi prací a péčí* [online]. Praha: Sociologický ústav AV ČR, v. v. i [cit. 2017-09-22]. Dostupné z: http://sreview.soc.cas.cz/uploads/4250f4d7e678506ceff71acced1d7e6caae95b8_513_KrizkovaVohlidalovaSC2009.pdf

KŘÍŽKOVÁ, A., MAŘÍKOVÁ, H., 2006. *Pracovní a rodinné role a jejich kombinace v životě českých rodičů: plány versus realita* Praha: Sociologický ústav AV ČR. 205 s. [cit. 2017-09-13]. ISBN 80-733-0112-1. Dostupné z: <http://www.soc.cas.cz/en/publication/pracovni-rodinne-role-jejich-kombinace-v-zivote-ceskych-rodicu-plany-versus-realita>

KŘÍŽKOVÁ, A., SOKÁČOVÁ, L. et. al., 2010. *Family Policy: Parental and Maternity Leave in the Context of Work-Life Balance and Equal Opportunities for Women and Men* [online]. Praha: Gender Studies. 31 p. [cit. 2017-09-15]. Dostupné z: http://aa.ecn.cz/img_upload/8b47a03bf445e4c3031ce326c68558ae/Policy_Paper_Family_Policy.pdf

KUCHAŘOVÁ, V. PEYCHLOVÁ, K. *Metodika pro rodiče*, 2014. [online]. VÚPSV, v.v.i. [cit. 2017-08-18]. CZ.1.04/5.1.01/77.00038 Dostupné z: http://www.vupsv.cz/sites/File/audit-clanky/def-Kucharova_Peychlova_2014_Kolektivni_zarizeni_Metodika_pro_rodice.pdf

KUCHAŘOVÁ, V a kol. *Zpráva o rodině*. [online]. 2017, VÚPSV, v.v.i. [cit. 2017-08-23]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/30514/Zprava_o_rodine_2017.pdf

KUCHAŘOVÁ, V. SVOBODOVÁ, K., 2006. *Síť zařízení denní péče o děti předškolního věku v ČR*. Praha: VÚPSV. 57 s. ISBN 80-870-0751-4. Dostupné také z: http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_225.pdf

KUCHAŘOVÁ, V., 2009. *Péče o děti předškolního a raného školního věku*. Praha: VÚPSV. 214 s. ISBN 978-80-7416-041-7. Dostupné také z: http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_299.pdf

KURUCZOVÁ, S., 2014. *Dětská skupina přínos pro rodiče i dítě ve věku od dvou do tří let* [online]. Praha [cit. 2017-09-15]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/115706/>. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, Katedra primární pedagogiky. Vedoucí práce Jana Kropáčková.

MARKOVÁ, V., 2016. *Srovnání dětských skupin s mateřskou školou* [online]. České Budějovice [cit. 2017-08-18]. Dostupné z: <https://wstag.jcu.cz/portal/studium/prohlizeni.html>. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita, Fakulta zdravotně sociální, Katedra veřejného a sociálního zdravotnictví. Vedoucí práce Marie Nosková.

MLEZIVOVÁ, K. *Očkování a individuální vzdělávání podle zákona*, 2017. [online]. Stanovisko MPSV k povinnému očkování a individuálnímu vzdělávání v rámci předškolní docházky [cit. 2017-09-05]. Dostupné:

<https://mojedetskaskupina.cz/informace-k-ockovani-detskyh-skupinach-k-individualnimu-vzdelavani-podle-zakona/>

MOJEDETSKASKUPINA.CZ. *Hygienické minimum pro dětské skupiny*, 2017. [online]. Krajská hygienická stanice Plzeňského kraje se sídlem v Plzni [cit. 2017-08-18]. Dostupné z <https://mojedetskaskupina.cz/informace-k-ockovani-detskyh-skupinach-k-individualnimu-vzdelavani-podle-zakona/>

MPSV. CZ *Dětské skupiny*, 2017. [online]. [cit. 2017-08-23]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/19908>

MPSV. CZ *Evidence dětských skupin*, © 2018. [online]. Ministerstvo práce a sociálních věcí [cit. 2017-08-23]. Dostupné z: <http://evidence.mpsv.cz/eEDS/index.php?search&kraj=Plze%C5%88sk%C3%BD>

Návrh zákona o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině, 2014. [online]. [cit. 2017-08-19]. Dostupné z www.mc-zbraslav.cz/modules/file_storage/download.php?file=74dfb1a8|670

NSP.CZ *Chůva pro děti do zahájení povinné školní docházky*, © 2017. [online]. [cit. 2017-08-19]. Dostupné z <http://katalog.nsp.cz/tp/chuva-pro-deti-do-zahajeni-povinne-skolni-dochazky/101722.html>

Operační program zaměstnanost 2014-2020, 2015. [online]. MPSV. [cit. 2017-09-10]. Dostupné z: http://www.dotaceu.cz/getmedia/2ec9a47a-9e48-4013-9897-da0d2febff1b/OPZ_2014-2020_FINAL.pdf?ext=.pdf

OPRAVILOVÁ, E. 2016. *Předškolní pedagogika*. Praha: Grada. Pedagogika (Grada). 224 s. ISBN 978-80-247-5107-8. Dostupné také z: <https://books.google.cz/books?id=ucJIDAAAQBAJ&pg=PA156&lpg=PA156&dq=prost%C5%99ed%C3%AD+v%C3%BDchovy+a+vzd%C4%9BI%C3%A1v%C3%A1n%C3%AD+v+d%C4%9Btsk%C3%BDch+skupin%C3%A1ch&source=bl&ots=-Aa-FKwcQV&sig=M82uvHNWtRIQQFpMy9BVtcW9nWU&hl=cs&sa=X&ved=0ahUKEwiAkoEOkofPAhVJVhQKH4UB8Q6AEIJzAC#v=onepage&q=prost%C5%99ed%C3%AD%20v%C3%BDchovy%20a%20vzd%C4%9BI%C3%A1v%C3%A1n%C3%AD%20v%20d%C4%9Btsk%C3%BDch%20skupin%C3%A1ch&f=false>

Požadavky DS, 2017. [online]. KHS.Plzeň [cit. 2017-08-18]. Dostupné z: http://www.khsplzen.cz/images/KHS/HDM/detska_skupina_pozadavky.pdf

RAŠPLIČKOVÁ, V., 2017. *Analýza nabídky denní péče o děti se zaměřením na dětské skupiny v ČR v letech 2010-2015* [online]. Praha [cit. 2017-09-08]. Dostupné z: https://vskp.vse.cz/53352_analyza_nabidky_denni_pece_odeti_se_zamerenim_na_detsk_e_skupiny_vcr_vletech_2010_2015. Diplomová práce. Vysoká škola ekonomická, Fakulta národohospodářská. Vedoucí práce Lucia Bartůsková.

SCHNEIDER, J., *Co je dětská skupina?*, 2012. [online]. ZZ. Praha [cit. 2017-08-19]. Dostupné z: <http://www.praha4.cz/file/x521/Co-je-to-detska-skupina.pdf>

SINECKÝ, Filip, *Sleva za umístění dítěte za rok 2016* [online]. 2016 [cit. 2018-03-02]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/dan-z-prijmu/sleva-za-umisteni-ditete-za-rok-2016/>

Slad'ování osobního a soukromého života, 2009. [online]. Gender Studies. [cit. 2017-08-18]. Dostupné z: http://genderstudies.cz/download/toolkit_web.pd

Slučitelnost rodinných a profesních rolí, 2017. [online]. MPSV. [cit. 2017-08-23]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/29591/Slucitelnost_profesnich_a_rodinnych_rol_i_na_web.pdf

SZOPOVÁ, M., 2013. *Dětská skupina jako nástroj harmonizace práce a rodiny z hlediska potřeb zaměstnaných rodičů* [online]. Brno [cit. 2017-08-18]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/361286/fss_b/. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, Katedra sociální politiky a sociální práce. Vedoucí práce Blanka Plasová.

Věcný záměr zákona o dětské skupině a o změně souvisejících zákonů, 2012. [online]. In: Ministerstvo práce a sociálních věcí [cit. 2017-08-24]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/13503/zamer_zakona.pdf

VIDOVCOVÁ, L., 2014. *Conceptual Framework of the active ageing policies in employment in Czech Republic* [online]., CASE Network Studies and Analyses, No.469. 1-55 p., [cit. 2017-08-18]. Dostupné z:

<https://search.proquest.com/docview/1510292224/fulltextPDF/170D89144B3D438EPQ/1?accountid=9646>

VLADA. CZ. *Vláda podpořila DS*, 2013. [online]. [cit. 2017-08-18]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/vlada-chysta-podporit-detske-skupiny-107144/>

Zpravodaj Rodina&Gender 2017. *Podpora rodinné politiky a politiky stárnutí na regionální a místní úrovni*. [online]. (3) [cit. 2017-09-13]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/29890/zpravodaj_brezen_2017.pdf

8. PŘÍLOHY

Příloha 1

Příloha 2

Příloha 3

Příloha 1

Srovnání hlavních rysů dětských skupin a mateřských škol z hlediska právních předpisů

	Dětské skupiny	Mateřské školy
Charakteristika	(nová právní norma by měla být uzákoněna v září 2014 – informace níže pochází z vládního návrhu zákona předloženého ke druhému čtení Poslanecké sněmovny PČR)	registrované ve školském rejstříku (veřejné MŠ, firemní MŠ, neziskové MŠ, soukromé MŠ)
Právní základ	zákon o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů	Školský zákon
Právní forma	je službou registrovanou poskytovatelem jako součást jeho činnosti – nemá právní subjektivitu	příspěvková organizace obce, kraje, ministerstva (MŠMT); školská právnická osoba; společnost s ručením omezeným (s.r.o.); akciová společnost (a.s.); obecně prospěšná společnost (o.p.s.)/ústav (z.ú.); popř. jiný typ právnické osoby
Věkové rozpětí	od 1 roku věku do zahájení povinné školní docházky	zpravidla od 3 do 6 let, některé umožňují nástup od 2 let, všechny umožňují prodloužení docházky do nástupu povinné školní docházky (tj. i při odkladu)
Rozdělení do skupin	není dáno legislativou,	obvykle podle věku a zralosti, v některých MŠ jsou

Srovnání hlavních rysů dětských skupin a mateřských škol z hlediska právních předpisů

	zařízení si stanoví sama	třídy věkově smíšené
Počet dětí ve skupině	Max. 24 dětí, ale mohou být i velmi malé skupiny; při rozhodování o velikosti skupiny musí zřizovatel zohlednit věk dětí, jejich zdravotní stav a délku denního pobytu v DS; velikost skupiny se také odvíjí od poptávky, finančních, prostorových a dalších podmínek dle zákona	ve třídě obvykle 15-24 dětí (max. 28 dětí)
Program a náplň výchovy a vzdělávání	DS si podle zákona stanoví plán výchovy a péče – poskytovateli je ponechána volnost pro konkrétní pojetí; rodiče dětí v každé dětské skupině musí být s plánem seznámeni	školní vzdělávací program vychází z Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání vydávaného MŠM
Provozní doba	není dáno legislativou, zařízení si stanoví sama	většinou celodenní provoz - nejčastěji cca 10 hod denně, např. od 6,30 do 16,30 hod
Personál	minimální poměr počtu dětí a pečujícího personálu: do 6 dětí – 1 osoba; 7-24 dětí – 2 osoby; 13-24 dětí (při min. 1 dítěti mladším 2 let) – 3 osoby; kvalifikace personálu: různé zdravotnické a pedagogické profese se SŠ a SŠ vzděláním, profese sociálního pracovníka a profesní kvalifikace chůvy	min. 1-2 pedagogové na třídu (odborná způsobilost pro povolání učitele MŠ podle zákona); popř. asistent pedagoga-asistence u dětí s postižením; popř. nepedagogický pracovník jako pomocná síla

Srovnání hlavních rysů dětských skupin a mateřských škol z hlediska právních předpisů

	pro děti do zahájení povinné školní docházky	
Hygiena, ochrana zdraví a bezpečnost	zákonem stanovené požadavky na velikost, bezpečnost a hygienické parametry vnitřních i vnějších prostor budov využívaných mateřskými školami;	pro DS se 13-24 dětmi jsou hygienické podmínky ošetřeny stejnými právními předpisy jako pro MŠ (dřívě i jesle); pro DS s max. 12 dětmi jsou hygienické a prostorové
Odpovědnost za škodu způsobenou dítěti nebo dítětem během pobytu v zařízení	poskytovatel je povinen uzavřít pojištění za škodu na majetku nebo zdraví (dítěte); pravidla odpovědnosti za škodu upravena obecnými právními předpisy	upraveno obecnými právními předpisy
Strava	podle zákona musí být způsob zajištění stravy ošetřen smlouvou mezi rodičem a provozovatelem DS; stravu může zajišťovat přímo DS i rodič	zajišťována v pravidelném režimu školou podle výživových norem
Poplatky	služby DS jsou ze zákona nekomerční; lze je poskytovat bez úhrady nákladů nebo s jejich částečnou nebo plnou úhradou, maximálně do výše zřizovacích a provozních nákladů; rozhodnutí ponecháno na zřizovateli	Veřejné MŠ (strop daný vyhláškou) za docházku cca 600-800 Kč/měsíc při celodenní docházce za stravu 29-48 Kč/den (platí se pouze za suroviny) Soukromé MŠ (není strop): za docházku řádově několik tisíc Kč/měsíc za stravování mohou rovněž být vyšší

Srovnání hlavních rysů dětských skupin a mateřských škol z hlediska právních předpisů

Kontrola kvality	kontrolu hygienických podmínek provádějí krajské hygienické stanice; plnění ostatních formálních podmínek a povinností kontroluje Státní úřad inspekce práce a oblastní inspektoráty práce; kontrola procesu výchovy a péče není legislativně vymezena; posouzení kvality je ponecháno na rodičích	proces a náplň vzdělávání pravidelně kontroluje Česká školní inspekce; hygienické podmínky za účelem zahájení provozu a pak pravidelně kontroluje krajská hygienická stanice
-------------------------	--	--

Zdroj: Kuchařová, Psychlová, 2014

Příloha 2- Záznamový arch

OTÁZKY

1. Sociodemografické údaje:

počet dětí:

věk:

vzdělání:

zaměstnání:

návrat na trh práce z rodičovské dovolené (jak to probíhalo- např. bezproblémově, zaměstnavatel držel místo/nedržel, bylo potřeba jít na úřad práce apod.):

CÍL: VÝHODY A NEVÝHODY DS Z POHLEDU RODIČŮ

2. Jak Vám služba vyhovuje z hlediska finančních nároků?
3. Jak Vám služba vyhovuje z hlediska kvality péče o dítě?
4. Jak Vám služba vyhovuje z hlediska místní dostupnosti?
5. Jak Vám služba vyhovuje z hlediska časové dispozice?
6. Jaká pozitiva Vám přináší docházka dítěte do DS?
7. Jaké služby očekáváte od zařízení poskytující péči o děti, jako jsou DS?

DÍLČÍ CÍL: IDENTIFIKOVAT DALŠÍ FAKTORY, KTERÉ PŘÍSPĚLY K UDRŽENÍ/ZÍSKÁNÍ ZAMĚSTNÁNÍ

8. Poskytuje Vám zaměstnavatel nějaké výhody vzhledem k péči o dítě/děti?
9. Jaké okolnosti přispěly k udržení/získání zaměstnání?(např. to může být zkrácený úvazek, práce z domova, nějaké aktivní opatření realizované státem v rámci politiky zaměstnanosti apod.)

HVO: V ČEM VYUŽITÍ DS OVLIVNILO UDRŽENÍ/ZÍSKÁNÍ ZAMĚSTNÁNÍ PO NÁVRATU Z RODIČOVSKÉ DOVOLENÉ

10. Co Vás k využívání dětské skupiny vedlo?

11. Bylo třeba upravovat rozvržení pracovní doby v souvislosti se zajištěním péče o děti?
12. Jaké byly Vaše priority při vybírání z jednotlivých možností služeb péče o dítě poskytovaném ve vašem okolí?
13. Jak byste řešil/a situaci kdybyste nemohl/a DS využívat?

DVO: JAK RODIČE VNÍMAJÍ PERSONÁLNÍ A MATERIÁLNÍ ZABEZPEČENÍ V DS

14. Pro děti jakého věku se Vám zdá tato instituce vhodná?
15. Jak jste spokojen/a s vhodností prostorů a hygienických požadavků?
16. V čem tato služba splňuje Vaše představy péči o děti?
17. Jaké máte zkušenosti s poskytovanou službou? Pokud pozitivní - jaké konkrétně? Pokud negativní - jaké konkrétně?

Příloha 3

Ceník školného Dětské skupiny Rarášek

Celodenní program 5x v týdnu	5 500 Kč/měsíc
Půldenní program 5x v týdnu	3 500 Kč/měsíc
Celodenní program 4x v týdnu	4 500 Kč/měsíc
Půldenní program 4x v týdnu	2 900 Kč/měsíc
Celodenní program 3x v týdnu	3 500 Kč/měsíc
Půldenní program 3x v týdnu	2 300 Kč/měsíc
Celodenní program 2x v týdnu	2 400 Kč/měsíc
Půldenní program 2x v týdnu	1 700 Kč/měsíc
Celodenní program 1x v týdnu	1 400 Kč/měsíc
Půldenní program 1x v týdnu	1 150 Kč/měsíc
Obědy	70 Kč
Svačiny a pitný režim v ceně	
Možnost si přinést vlastní stravu	

Zdroj: dsrarasek.cz, © 2016

9. SEZNAM ZKRATEK

DS- Dětská skupina

MD- Mateřská dovolená

MPSV- Ministerstvo práce a sociální věci

MŠMT- Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy

MŠ- Mateřská škola

NSP- Národní soustava povolání

OP- Operační program

PMP- Peněžitá pomoc v mateřství

PVP- Plán výchovy a péče

RD- Rodičovská dovolená

RP- Rodičovský příspěvek

RP- Rodinná politika

RVP- Rámcový vzdělávací plán

TP- Trh práce